ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2015 70 ΤΕΥΧΟΣ

αΩ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ

Περιεχόμενα

Σημείωμα

Δραστηριότητες Υποτρόφων
- Επιτυχίες 2
- Εικαστικά 7
- Μουσική 8
- Θέατρο 9
- Χορός 11

Ειδήσεις του Συνδέσμου
- Πρόγραμμα χορήγησης βοηθημάτων για την κάλυψη εξόδων επιστημονικών δημοσιεύσεων 12
- Επίσκεψη στην ΕΛΕΠΑΠ....14
- Ανακαλύπτοντας τη Μακεδονία του Μεγάλου Αλεξάνδρου – Ταξίδι στον χρόνο και τον πολιτισμό 15
- Αυθεντικός Μαραθώνιος της Αθήνας: Ένας αγώνας προσφοράς και αλληλεγγύης 17

Ειδήσεις του Ιδρύματος
- Απονεμήθηκαν τα Βραβεία Ωνάση για τη Ναυτιλία, το Εμπόριο και τα Χρηματοοικονομικά 20
- Το Ίδρυμα Ωνάση στηρίζει τη συμμετοχή μαθητών στις Επιστημονικές Ολυμπιάδες και το 2016....21

Ειδήσεις της Στέγης
- Η ψηφιακή επανάσταση ως τέχνη στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών 23

Αφιέρωμα
- Μπροστά στον καθρέφτη: Αφιέρωμα στον μύθο του Ναρκίσσου και τις σύγχρονες προεκτάσεις του 25
- «Δονακών» – Κυλούν ακόμη τα νερά του Ναρκίσσου; 27
- Selfies ή, αλλιώς, εαυτούληδες 32
- Ναρκισσισμός στη μουσική: Από τους δεξιοτέχνες του παρελθόντος στη μουσική βιομηχανία του σήμερα 36
- Share me, like me, tweet me, be me 42
-

Βιβλιοπαρουσίαση
- Η ιστορία των πολιτικών θεσμών και του Συντάγματος της Σερβίας από τη μεταπολίτευση έως τον Μεσοπόλεμο 44

Παρουσίαση δίσκου
- Μουσικά πετράδια από την Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου 47

Σημείωμα

Νέα Συντακτική Επιτροπή για το *ΑΩ*

Μετά την ανανέωση του ΔΣ του Συνδέσμου το περασμένο φθινόπωρο, ήρθε η σειρά της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού *ΑΩ*, ακολουθώντας, όπως πάντα, τη σύνθεση του Συμβουλίου. Τα εκλεκτά μέλη της Συντακτικής Επιτροπής είναι καταξιωμένοι στον χώρο τους επαγγελματίες, ακαδημαϊκοί και καλλιτέχνες:

– Η Μαργαρίτα Γκούντρα είναι ψυχολόγος, με μεταπτυχιακή ειδίκευση στη Σχολική Ψυχολογία και εξειδίκευση στη Γνωσιακή Ψυχοθεραπεία. Εργάζεται σε δομές Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

– Η Ζωή Ζενιώδη είναι αρχιμουσικός της ΜΟΥSΑ (Ορχήστρας Νέων Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης), καλλιτεχνική διευθύντρια και μαέστρος της Broward Symphony Orchestra, συνεργαζόμενη μαέστρος στο Φεστιβάλ Αιγαίου, καθώς και καλλιτεχνική σύμβουλος της Alhambra Orchestra.

– Ο Δημήτρης Μπουραντώνης είναι καθηγητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου πρόσφατα εξελέγη αντιπρύτανης. Διευθύνει το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης στις Ευρωπαϊκές Σπουδές και είναι κάτοχος της Ευρωπαϊκής Έδρας Jean Monnet στην Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Διπλωματία (2015–2018) στο ίδιο Πανεπιστήμιο.

– Η Χριστίνα Παπαγεωργίου είναι εικαστική καλλιτέχνιδα, πτυχιούχος Αρχιτεκτονικής και Γλυπτικής, καθώς και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Text and Performance Studies από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Έχει παρουσιάσει έργα της σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

– Η Στεριανή Τσιντζιλώνη είναι ιστορικός του χορού και ερευνήτρια, απόφοιτος της Κρατικής Σχολής Ορχηστικής Τέχνης με διδακτορικό τίτλο στη Θεωρία του Χορού. Έχει συνεργαστεί σε καλλιτεχνικά, εκπαιδευτικά και διεπιστημονικά προγράμματα, καθώς και με καλλιτέχνες του χορού.

Επιπλέον, συνεχίζεται η εξαιρετική συνεργασία μας με τον μουσικό Διονύση Μαλλούχο, που διατηρεί τη μόνιμη στήλη της παρουσίασης έργων των υπότροφων μουσικών.

Η πολλά υποσχόμενη ομάδα του περιοδικού θα συνεχίσει αναπτύσσοντας τα βήματα των προηγούμενων συνεργατών του *ΑΩ*, που όλα αυτά τα χρόνια συνεισέφεραν στη διαμόρφωση ενός ποιοτικού, πιστεύουμε, αποτελέσματος, το οποίο έχουν αγκαλιάσει όλοι οι υπότροφοι. Με την ευκαιρία αυτήν, το περιοδικό ευχαριστεί θερμά τα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής που αποχώρησαν. Κύριος γνώμονας παραμένει η διατήρηση του περιοδικού σε υψηλό επίπεδο, αντάξιο του Συνδέσμου Υποτρόφων και του Ιδρύματος Ωνάση.

Οι σελίδες του *ΑΩ* είναι πάντοτε ανοιχτές στις συνεργασίες των υποτρόφων. Περιμένουμε τις ειδήσεις γύρω από τις δραστηριότητες και τις επιτυχίες σας, καθώς και τις προτάσεις σας για αρθρογραφία.

Η επόμενη συνάντησή μας θα είναι η εκδήλωση της πρωτοχρονιάτικης βασιλόπιτας στις 30 Ιανουαρίου 2016, στο Μεταλλουργείο στο Γκάζι, για την οποία θα λάβουμε εγκαίρως τη σχετική ηλεκτρονική πρόσκληση.

Καλή χρονιά!

Λήδα Μπουζάλη

Επιτυχίες

Αλεξία Μουζά-Αρένας

Πολύ επιτυχημένη η φετινή χρονιά για την εξαιρετική πιανίστα Αλεξία Μουζά-Αρένας. Στις 22 Δεκεμβρίου 2015 η Ακαδημία Αθηνών της απένειμε το Βραβείο Ελένης Τιμ. Μυκονίου, με χρηματικό έπαθλο 3.000 ευρώ. Στις 4 Μαΐου 2015, κέρδισε το 1ο Βραβείο στον σπουδαίο διαγωνισμό πιάνου της Ισπανίας «Delia Steinberg», όπου ερμήνευσε, μεταξύ άλλων, τη 2*η Σονάτα* του Ραχμάνινοφ. Επίσης, διακρίθηκε στον 17ο Διαγωνισμό Chopin της Βαρσοβίας, τον σπουδαιότερο παγκοσμίως Διαγωνισμό Πιάνου, που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2015. Έφτασε μέχρι και τον 3ο γύρο του περίφημου διαγωνισμού. Είναι η πρώτη φορά κατά τα τελευταία 30 χρόνια που κάποιος Έλληνας λαμβάνει μέρος σε αυτήν τη διοργάνωση.

Η τελευταία της μεγάλη επιτυχία ήλθε μέσα στον Δεκέμβριο, καθώς, ανάμεσα σε 87 προεπιλεγέντες νέους σολίστ, κέρδισε το 3ο Βραβείο στον ένατο Διεθνή Διαγωνισμό Πιάνου Hamamatsu της Ιαπωνίας. Η υπότροφος, στο παρελθόν, έχει κερδίσει το 2ο Βραβείο στον Διεθνή Διαγωνισμό Πιάνου Val Tidone (2009) και το 1ο Βραβείο στον Διεθνή Διαγωνισμό Γιώργος Θυμής (2008).

Η Αλεξία Μουζά-Αρένας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1989 και, παρά το νεαρό της ηλικίας της, έχει ήδη εμφανιστεί σε σημαντικά ευρωπαϊκά φεστιβάλ και αίθουσες της Ευρώπης, της Ασίας και των ΗΠΑ. Επίσης, έχει συμπράξει με πολλές διακεκριμένες ορχήστρες και έχει ήδη ηχογραφήσει δύο δίσκους.

Αχιλλέας Σαμαράς

Εκτενής δημοσιότητα δόθηκε διεθνώς στην επιστημονική εργασία την οποία εκπόνησε συγγραφική ομάδα με επικεφαλής τον πολιτικό μηχανικό Αχιλλέα Σαμαρά σχετικά με την προσομοίωση της γένεσης, της διάδοσης και της πλημμύρισης παράκτιων περιοχών από τσουνάμι στην Ανατολική Μεσόγειο. Η εργασία, με τίτλο *Simulation of tsunami generation, propagation and coastal inundation in the Eastern Mediterranean*, δημοσιεύθηκε τον Αύγουστο του 2015 στο διεθνές περιοδικό Ocean Science. Ειδικότερα, η εν λόγω εργασία επιλέχθηκε να προβληθεί με δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Γεωεπιστημών, μεταξύ όλων των πρόσφατων δημοσιεύσεων από το σύνολο των περιοδικών που εκδίδει η Ένωση.

Στην εκπόνηση της συγκεκριμένης έρευνας και στη συγγραφική ομάδα της εργασίας, εκτός από τον υπότροφο, συμμετείχαν ο καθηγητής Θεοφάνης Καραμπάς από το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και η Καθηγήτρια Renata Archetti από το Τμήμα Χημικών και Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος και Υλικών του Πανεπιστημίου της Μπολόνια.

Η είδηση έτυχε ιδιαίτερης προβολής από διεθνή και ελληνικά ΜΜΕ, ενώ το Αθηναϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων δημοσίευσε συνέντευξη με τον Αχιλλέα Σαμαρά με αφορμή τη συγκεκριμένη έρευνα. Εφαρμόζοντας ένα μοντέλο προσομοίωσης, η ερευνητική ομάδα εκτιμά ότι ένας ισχυρός σεισμός περίπου επτά βαθμών στα ανοιχτά των ακτών θα προκαλούσε ένα μεγάλο τσουνάμι, το οποίο θα μπορούσε να πλημμυρίσει τις παράκτιες περιοχές της νότιας και νοτιοδυτικής Κρήτης σε ύψος έως πέντε μέτρων πάνω από το επίπεδο της θάλασσας. Σε μια τέτοια περίπτωση, συνολικά γύρω στα 3,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα ξηράς κατά μήκος των ακτών της Κρήτης πιθανώς θα βρίσκονταν κάτω από το νερό.

Ο Αχιλλέας Σαμαράς γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1982 και σπούδασε πολιτικός μηχανικός στο ΑΠΘ, από όπου και έλαβε με διάκριση τον διδακτορικό του τίτλο το 2010. Διετέλεσε επισκέπτης λέκτορας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου (2011–12), ενώ έκτοτε διεξάγει μεταδιδακτορική έρευνα στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια. Έχει συμμετάσχει σε πολλά ερευνητικά προγράμματα στην Ελλάδα και στην Ιταλία, ενώ τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του εστιάζονται, μεταξύ άλλων, στην παράκτια μηχανική, τη δυναμική των τσουνάμι και των πετρελαιοκηλίδων, τα υδραυλικά και λιμενικά έργα, καθώς και την επίδραση της κλιματικής αλλαγής στον παράκτιο χώρο.

«Το Αιγαίο και οι πέριξ της Ελλάδας θαλάσσιες περιοχές περιλαμβάνουν σημαντικό αριθμό ζωνών γένεσης τσουνάμι», ανέφερε ο υπότροφος. «Οι πιο ευάλωτες περιοχές θα είναι πάντα αυτές που βρίσκονται πλησίον τέτοιων ζωνών, καθώς και αυτές που βρίσκονται σε σχετικά μικρή απόσταση αλλά χωρίς την παρεμβολή μεγάλων ή πολλών φυσικών «εμποδίων» (νησιών, ηπειρωτικών περιοχών). Βάσει των ανωτέρω, ως τέτοιες μπορούν επίσης να χαρακτηριστούν τα νησιά του Ν. Αιγαίου, οι ηπειρωτικές ακτές και τα νησιά του Ιονίου, καθώς και οι ακτές του Κορινθιακού Κόλπου. Ούτε όλες οι παράκτιες περιοχές της Ελλάδας είναι δυνατόν να πληγούν από ένα και μόνο τσουνάμι, αλλά και ούτε για όσες πληγούν αυτό θα γίνει με την ίδια ένταση».

Επιτυχίες

Γιάννης Μανταφούνης

Στο πλαίσιο των φετινών Ελβετικών Βραβείων Χορού 2015 (Prix Suisse de la Danse 2015) ο Έλληνας χορευτής και χορογράφος Γιάννης Μανταφούνης τιμήθηκε με τη σημαντική διάκριση «Outstanding Male Dancer» («Εξαιρετικός Χορευτής»). Ο θεσμός αυτός στοχεύει στην ανάδειξη της ανεξάρτητης ελβετικής σκηνής του χορού, απονέμοντας κάθε δύο χρόνια τα ομώνυμα βραβεία. Με τον τρόπο αυτόν, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Πολιτισμού τιμά τη δημιουργική πορεία και τη συμβολή καλλιτεχνών που έπαιξαν σημαντικό ρόλο για τον ελβετικό χορό σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ο Γιάννης Μανταφούνης, γιος του γνωστού χορογράφου Χάρη Μανταφούνη και της εξαιρετικής χορεύτριας και δασκάλας χορού Yvonne Mandafouni-Städler, ξεκίνησε τις σπουδές του στην Κρατική Σχολή Ορχηστικής Τέχνης, για να τις ολοκληρώσει στο Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση.

Ξεκίνησε την επαγγελματική του καριέρα ως χορευτής με το Μπαλέτο της Όπερας του Γκέτεμποργκ, αλλά η διαρκής του αναζήτηση και το εξαιρετικό του ταλέντο τον οδήγησαν σε διεθνείς ομάδες όπως το Nederlands Dans Theater II και την ομάδα του William Forsythe. Παράλληλα άρχισε να ασχολείται με τη χορογραφία, ιδρύοντας το 2004 μαζί με την Κατερίνα Σκιαδά και τον Αναστάση Γούλιαρη την ομάδα Lemurius και, επιπλέον, το 2009, μαζί με τον Fabrice Mazliah και τη May Zarhy, επίσης χορευτές της ομάδας του Forsythe, την ομάδα mamaza.

Έχει εμφανιστεί σε μερικά από τα πιο σημαντικά ελληνικά και διεθνή φεστιβάλ και θέατρα χορού (Φεστιβάλ Αθηνών, Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας, Künstlerhaus Mousonturm, Kampnagel, TanzHaus NRW, Hellerau Festspielhaus), ενώ έχει βραβευθεί και στην Ελλάδα με το Κρατικό Βραβείο Καλύτερου Άντρα Χορευτή το 2001. Επιπλέον, το 2011, συμμετείχε ως επιλεγμένος καλλιτέχνης στο Modul-dance, ένα πρόγραμμα στήριξης της κινητικότητας και της εξέλιξης των καλλιτεχνών, στο οποίο συμμετείχαν είκοσι θέατρα χορού από δεκαέξι ευρωπαϊκές χώρες.

Η διεθνής του καριέρα ως χορευτή και χορογράφου κινείται ανάμεσα σε πειραματισμούς, έρευνα και αντισυμβατικές φόρμες, καθώς, όπως έχει πει ο ίδιος, «ο χορός μπορεί να προκαλέσει ένα ιδιαίτερο είδος κραδασμού στον άνθρωπο, που να τον αγγίξει σε πολλά επίπεδα, και αυτή είναι ίσως η ιδιαίτερη συμβολή του στην ανθρώπινη εμπειρία».

Ο Patrice Delay, μέλος της Επιτροπής των Ελβετικών Βραβείων Χορού, είπε χαρακτηριστικά για τον Γιάννη Μανταφούνη: «Απονέμοντας ένα βραβείο ως αναγνώριση για τις εξαιρετικές ερμηνευτικές του ιδιότητες σε έναν καλλιτέχνη ο οποίος είναι και χορογράφος, δεν σημαίνει ότι υποτιμούμε το ταλέντο του στον τελευταίο αυτόν τομέα. Ποιότητα κίνησης, ακρίβεια, ταχύτητα, ροή, ικανότητα να ακούει – όλα φυσικές ικανότητες... Ο Μανταφούνης έχει χαρίσει στο κοινό ανά τον κόσμο την ευκαιρία να αναγνωρίσει και να απολαύσει το ταλέντο του».

Περισσότερες πληροφορίες, στον προσωπικό του ιστότοπο.

Εικαστικά

Βασίλης Βασίλη

Ο υπότροφος Βασίλης Βασίλη έλαβε μέρος στο 1ο Συμπόσιο Γλυπτικής στην προκυμαία της πόλης Χάλιφαξ του Καναδά, ύστερα από πρόσκληση της τοπικής Σχολής Καλών Τεχνών (NSCAD). Το Συμπόσιο εγκαινιάστηκε στα μέσα Οκτωβρίου και ήταν ανοικτό στο κοινό, παρουσία του οποίου κλήθηκαν να δημιουργήσουν τα έργα τους οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες.

Το έργο που παρουσίασε ο υπότροφος ήταν σκαλισμένο σε ένα μονολιθικό κομμάτι γρανίτη βάρους 9 τόνων. Δημιουργήθηκε επιτόπου και στη συνέχεια τοποθετήθηκε σε κεντρικό σημείο της πόλης, στο οποίο στεγάζεται μέρος της σχολής Καλών Τεχνών. Αναφορικά με το έργο του ο καλλιτέχνης παρατηρεί: «Το έργο θα μπορούσε να έχει ως τίτλο *Το πέρασμα* ή *Πέρασμα* και αποτελεί συνέχεια μιας σειράς έργων που ξεκίνησε το 2000 στην Κύπρο. Είναι ένα πέρασμα μέσα σε ένα απροσπέλαστο υλικό, όπως είναι ο γρανίτης. Το πέρασμα αυτό, πέρα από τις πλαστικές ή εικαστικές αναζητήσεις, στηρίζεται και σε ένα θεωρητικό και –γιατί όχι;– φιλοσοφικό πλαίσιο. Είναι μια προσπάθεια εύρεσης του όποιου Φωτός και της όποιας Πορείας μου ή Πορείας μας. Για μένα ήταν ένα ταξίδι «κάθαρσης» και ένας προορισμός ψυχής. Είναι ένα έργο δημιουργημένο από το κενό του αδιάσπαστου. Το κενό αυτό το «γεμίζει» το φως. Αυτό το κενό καλεί τον θεατή να το «γεμίσει» με το σώμα του. Γίνεται το Κενό αυτό Ναός Ψυχής... Ελπίζω να γίνει έτσι».

Ο Βασίλης Βασίλη τιμήθηκε με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση το 1999, προκειμένου να πραγματοποιήσει τις μεταπτυχιακές του σπουδές στη Σχολή Καλών Τεχνών της Πενσυλβάνια στη Φιλαδέλφεια των Ηνωμένων Πολιτειών. Το έργο του χαρακτηρίζεται από προβληματισμό γύρω από έννοιες εγκλεισμού, περιορισμού, φυγής και αποχωρισμού. Προσπαθεί να συσχετίσει έννοιες, συναισθήματα και μορφές, με σκοπό να ανανεώσει την εννοιολογική προσέγγιση στο έργο τέχνης και να προβληματίσει τον θεατή του καθημερινού, «αθώου» αντικείμενου.

Εικαστικά

Κωστής Βελώνης

Τη νέα του ατομική έκθεση με τίτλο «Mount the air» παρουσιάζει ο υπότροφος Κωστής Βελώνης στην Γκαλερί Καλφαγιάν από τις 26 Νοεμβρίου 2015 μέχρι τις 16 Ιανουαρίου 2016. Τα γλυπτά και τα επιτελεστικά περιβάλλοντα του Κωστή Βελώνη αναφέρονται στους τρόπους με τους οποίους οι δυσμενείς συνθήκες της οικονομίας επιδρούν στην καθημερινότητα των διαπροσωπικών σχέσεων. Αν οι αβέβαιες συνθήκες εργασίας ακυρώνουν τη σταθερότητα του οικιακού περιβάλλοντος και επιτείνουν την εφήμερη συνύπαρξη με τα αντικείμενα, ο καλλιτέχνης διερωτάται με ποιον τρόπο η γλυπτική περιγράφει αυτές τις σχέσεις.

Spider's Habitat (Whistle While you Work Series), 2014. Ξύλο, σκυρόδεμα, χώμα, αποξηραμένα χόρτα, σπόροι, φωλιές εντόμων, 110x111x10 εκ., Γκαλερί Καλφαγιάν

Ο Βελώνης χρησιμοποιεί φτηνά έπιπλα που συναντάμε σε διαμερίσματα εργατών, ενώ παράλληλα φτιάχνει do-it-yourself δομές στις οποίες μεταφέρει την αίσθηση του κατεπείγοντος. Η «ακτιβιστική αρχιτεκτονική» στην έκθεση «Mount the Air» θέτει το ζήτημα της μονιμότητας των δομών αλλά και της αμφισβήτησής τους. Ο σχεδιασμός των αντικειμένων που λειτουργούν έξω από το πλαίσιο της ιδιωτικότητας παραπέμπει άμεσα στις πρόχειρες και αυτοσχέδιες κατασκευές οι οποίες χρησιμοποιούνται στις συγκεντρώσεις, τις δημόσιες ομιλίες και τις πρακτικές διαμαρτυρίας.

Ένα ερώτημα που διέπει το σύνολο των έργων σχετίζεται με τη δυνατότητα ενός πολιτικού λόγου που στοχεύει σε ένα διευρυμένο περιβαλλοντικό κοινοβούλιο των «ειδών». Ο Βελώνης συνδυάζει τη βασική τεχνική του σχεδιασμού του αντικειμένου με υπολείμματα οικοδομικών υλικών σε ένα λεξιλόγιο στο οποίο η γλυπτική αποκαθηλώνεται από τη μνημειακή της κατεύθυνση. Η κλίμακα της γάτας ως φόρμας και ως αφήγησης επιτρέπει την άντληση επιχειρημάτων που αφορούν την προτεραιότητα της ιδιωτικότητας στο αστικό κέντρο έναντι του δημόσιου χώρου. Η γάτα, ως κατοικίδιο, αντιπροσωπεύει στη νεωτερική συνθήκη τη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής. Από την άλλη πλευρά, κατασκευές οι οποίες παραπέμπουν στην παρουσία των πτηνών στον αττικό ουρανό απευθύνονται ενεργά στη δημόσια σφαίρα.

Τα γλυπτά του Βελώνη, με την παιγνιώδη αφήγηση και την «αδέξια» χειροτεχνία τους, απομυθοποιούν την «επαναστατική» ρητορική και τα ιδεολογικά ταμπού μιας ακαδημαϊκής «πολιτικής τέχνης», ανοίγονται σε αφηγήσεις του αγροτικού βίου και ορίζουν μια χρονική συνθήκη προηγούμενη της νεωτερικότητας αλλά και παράλληλη με αυτήν.

Ο Κωστής Βελώνης γεννήθηκε στην Αθήνα, όπου σήμερα ζει και εργάζεται. Ακολούθησε Πολιτισμικές και Ανθρωπιστικές Σπουδές (MRes) στο London Consortium (Birkbeck College, ICA, AA, Tate) και Arts Plastiques/Esthétiques στο Université Paris 8 (Maîtrise, DEA). Είναι διδάκτωρ Αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Το έργο του εστιάζει στην ανάδειξη των αντιφάσεων που προκύπτουν από την κοινωνική διάσταση της έννοιας της ελευθερίας, όπως και στον επαναπροσδιορισμό της ηθικής μέσα από την εμπειρία της ιδιωτικότητας.

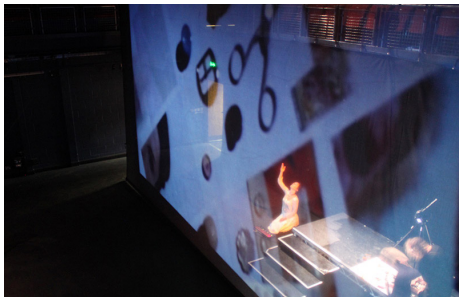
Στις πρόσφατες εκθέσεις του περιλαμβάνονται: το 2015, «This probably will not work», Lothringer 13, Städtische Kunsthalle München, Μόναχο· «Super superstudio», PAC, Μιλάνο· Adventures of the Black Square: Abstract Art and Society 1915–2015», Whitechapel Gallery, Λονδίνο· «The Traveler and his Shadow» (ατομική έκθεση), Art Proposals, Λευκωσία. Το 2014, «The Theater of the World», Museo Tamayo, Πόλη του Μεξικού· «No Country for Young Men», BOZAR, Βρυξέλλες. Η επόμενη ατομική έκθεση του Κωστή Βελώνη θα πραγματοποιηθεί το 2016 στην Casa Maauad, στην Πόλη του Μεξικού (στο πλαίσιο προγράμματος φιλοξενίας καλλιτεχνών).

Εικαστικά

Χριστίνα Πέννα

Η εγκατάσταση *Attempts on Margarita (multiple drafts)* της Χριστίνας Πέννα (+ aswespeakproject) αποτελείται από προηχογραφημένες φωνές συμμετεχόντων, οι οποίοι απαντούν σε συγκεκριμένα ερωτήματα σχετικά με την περιγραφή μιας γυναίκας, της Μαργαρίτας. Οι προηχογραφημένες αυτές φωνές συνδυάζονται με ζωντανές ηχογραφήσεις, απ' όπου και αναδύεται το «προφίλ» της Μαργαρίτας κατά τη διάρκεια τριών ωρών. Το κοινό που επισκέπτεται την εγκατάσταση καλείται να κινηθεί ελεύθερα στον χώρο και να λάβει διαφορετικές θέσεις, παρακολουθώντας την εξέλιξη της εγκατάστασης από πολλαπλές οπτικές γωνίες. Μπορεί, για παράδειγμα, να επιλέξει να εισέλθει σε ένα τούνελ και να χρησιμοποιήσει ακουστικά ή να μπει μέσα σε μια σκηνή κ.λπ.

Η δουλειά αυτή της Χριστίνας Πέννα αποτελεί μέρος της εφαρμοσμένης έρευνας (Practice as Research) της διδακτορικής μελέτης της δημιουργού και περιλαμβάνει τη συνεργασία και τη συμμετοχή αρκετών καλλιτεχνών: Ben Eyes (σχεδιασμός ήχου), Jessica Carlberg (performance), Lucy Steggals (εικαστική παρέμβαση), Liv Bradbury (performance), Katherine Graham (σχεδιασμός φωτισμού), Alaena Turner και Esther Collins. Η εγκατάσταση παρουσιάστηκε στο θέατρο Stage@Leeds, στο Πανεπιστήμιο του Λιντζ, στις 26 Φεβρουαρίου του 2015.

Η Χριστίνα Πέννα είναι σκηνογράφος-δημιουργός και υποψήφια διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο του Λιντζ (School of Performance and Cultural Industries). Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Σκηνογραφίας από το Central St Martin's College of Art and Design του Λονδίνου, όπου φοίτησε με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Είναι επίσης πτυχιούχος του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η ενασχόλησή της με τη σκηνογραφία και τις παραστατικές τέχνες εστιάζεται στην πρακτική εφαρμογή (σκηνογραφική πρακτική-σκηνοθεσία) αλλά και στη θεωρητική μελέτη και έρευνα της σκηνογραφίας. Σε αυτό το πλαίσιο δημιούργησε την καλλιτεχνική «πλατφόρμα» aswespeakproject το 2008. Κύριος στόχος του aswespeakproject είναι η διατομεακή συνεργασία και η παραγωγή καλλιτεχνικά πειραματικών και καινοτόμων εγκαταστάσεων-performance μέσω της εφαρμογής νέων τεχνολογιών της σκηνογραφίας, οι οποίες στηρίζονται στις διασταυρώσεις της γνωσιακής επιστήμης (cognitive science) με τη σκηνογραφική πρακτική. Οι παραγωγές αξιοποιούν τη χρήση πολυμέσων και αντιλαμβάνονται τον θεατρικό χώρο ως χωρική και χρονική παράσταση του ανθρώπινου εγκεφάλου/συνείδησης.

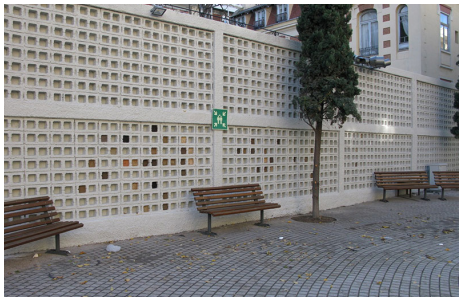
Ως σκηνογράφος-δημιουργός της προαναφερόμενης καλλιτεχνικής πλατφόρμας, η Χριστίνα Πέννα επικεντρώνει την πρακτική της στην κατασκευή σκηνικών επινοημάτων και υβριδικών μορφών που διερευνούν τη σχέση θεατή και σκηνικών αντικειμένων με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Τα πρότζεκτ του aswespeakproject βασίζονται στις μεταμορφώσεις και τις μετατροπές που υφίσταται ο σκηνικός χώρος σε σχέση με τη διάδραση του θεατή με τον παρουσιαστή-ηθοποιό (performer) και το σκηνικό περιβάλλον.

Εικαστικά

Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος
Τη γλυπτική εγκατάσταση με τίτλο *Homeland* παρουσιάζει αυτό το διάστημα ο Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος στο Ινστιτούτο Goethe της Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο του project «Το Όνειρο του Goethe» του προγράμματος «Artecitya-Envisioning the City of Tomorrow (2014–2018)». Πρόκειται για 4.600 δείγματα χώματος από όλον τον κόσμο, τα οποία συλλέγονται, πακτώνονται με την τεχνική της υγρής σύνθλιψης και εγκιβωτίζονται στα φατνώματα του τοίχου.

Το *Homeland* είναι μια εκθεσιακή παράθεση μιας συλλογής δειγμάτων χώματος (Land). Πλήθος συμμετέχοντες προσφέρουν τα δείγματα αυτά, αφού τα συλλέξουν από τον τόπο που θεωρούν τόπο καταγωγής τους, πατρίδα τους (Home). Τα δείγματα χώματος, μέσω της πανάρχαιης τεχνικής της υγρής σύνθλιψης, πακτώνονται και εγκιβωτίζονται ως μόνιμα εκθέματα στις εσοχές (φατνώματα) του τοίχου που χωρίζει το συγκρότημα του Ινστιτούτου Goethe από το Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης.

Όπως εξηγεί ο Ζαφειρόπουλος, το έργο του βρίσκεται εν εξελίξει –μέχρι στιγμής έχουν ολοκληρωθεί τα 150 από τα 4.600 φατνώματα–, καθώς η συγκομιδή και η τοποθέτηση του χώματος θα διαρκέσουν τέσσερα ακόμη χρόνια, πραγματοποιούμενες παράλληλα με εργαστήρια, σεμινάρια και δράσεις σε συνεργασία με φορείς και διεθνή ινστιτούτα. Η εγκατάσταση θα παραμείνει ως μόνιμο έκθεμα στον χώρο του Ινστιτούτου Goethe.

Κεντρικοί στόχοι του project είναι να φέρει σε επαφή πολίτες από διάφορες κοινωνικές ομάδες με την αρχέγονη και συμβολική υλικότητα του χώματος (εδάφους), να εξασφαλίσει τη γνωριμία τους, μέσω της εργαστηριακής εμπειρίας, με τη διαδικασία χύτευσης και εκμάγευσης, καθώς και να προβεί στην κατασκευή ενός διαδικτυακού χώρου που θα φιλοξενεί τα σχετικά στοιχεία, λειτουργώντας ως πανανθρώπινος διαδραστικός δίαυλος επικοινωνίας (portal).

Το project αποτελεί μια πρόσκληση επιστροφής στην ιδέα της «γενέθλιας γης» ως πρόκληση διαλόγου γύρω από τη γεωγραφική και γεωλογική ιστορικότητα. Σε οπτικό επίπεδο, οι ετερογενείς χρωματικές αποχρώσεις του χώματος που συμπυκνώνεται στα φατνώματα του τοίχου συνθέτουν ένα γιγάντιο ψηφιδωτό γήινων αποχρώσεων, με αναφορές στην τεράστια βυζαντινή παράδοση της Θεσσαλονίκης. Η μεταμόρφωση του τοίχου σε εδαφολογικό χάρτη χρησιμοποιείται σαν όχημα ανάμεσα στη μεταφυσική του «αναθήματος» και τη φυσική «θνητή» υλική υπόσταση, ανάμεσα στο πνευματικό και το υλικό.

Άλλοι δύο καλλιτέχνες έλαβαν αντίστοιχη ανάθεση: ο Αλέξανδρος Ψυχούλης, για διαμόρφωση του café του Goethe, και ο Γιώργος Γυπαράκης, που ανέλαβε τον επανασχεδιασμό και την καλλιτεχνική μελέτη για τον κήπο του Ινστιτούτου. Την καλλιτεχνική διεύθυνση έχει ο Χρήστος Σαββίδης (ArtBOX Creative Arts Management), με την υποστήριξη του προγράμματος Δημιουργική Ευρώπη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιμελητής του project «Το Όνειρο του Goethe» είναι ο θεωρητικός τέχνης Σωτήρης Μπαχτσετζής. Το συνολικό project εγκαινιάστηκε στις 23 Νοεμβρίου 2015.

Μουσική

Κωνσταντία Γουρζή

Η διάσημη μαέστρος Κωνσταντία Γουρζή συνεργάστηκε με τη Λυρική Σκηνή και τη χορογράφο Αγγελική Στελλάτου για το ανέβασμα του *Χαμόγελου της Τζοκόντας* του Μάνου Χατζιδάκι στη Λυρική Σκηνή τον περασμένο Μάρτιο. Στη συνέχεια, παρουσίασε νέες και παλαιότερες συνθέσεις της στη Βενετία και σε διάφορα φεστιβάλ της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Πορτογαλίας, της Φινλανδίας, της Ισπανίας, της Ελβετίας και της Ιαπωνίας.

Φωτογραφία: Stefan Noll

Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η Γουρζή συνεργάστηκε με γνωστούς σολίστες και διάφορα μουσικά σύνολα, ενώ πρόσφατα ξεκίνησε μια σειρά συνθέσεων αφιερωμένων σε επτά γλυπτά Αγγέλων του Γερμανού καλλιτέχνη Alexander Polzin. Ο πρώτος Άγγελος-σύνθεση, με τίτλο *Παχαριόν*, ήταν παραγγελία του Ιδρύματος Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ισπανίας. Στην παρουσίαση της σύνθεσης έλαβαν μέρος η γρηγοριανή χορωδία Schola Antiqua της Ισπανίας, ο ψάλτης Βασίλης Αγροκώστας, ο βιολιστής Μίλτος Παπαστάμου, ο νεΰστας Χάρης Λαμπράκης και ο κλαρινετίστας Σλάβα Σερνάβκα. Τον περασμένο Οκτώβριο, στην πρεμιέρα της σύνθεσης (διάρκειας μίας ώρας), που πραγματοποιήθηκε στο μοναστήρι της Παναγίας Las Huelgas στην ισπανική πόλη Μπούργος, τους ερμηνευτές διηύθυνε η ίδια η συνθέτρια.

Ο δεύτερος Άγγελος-σύνθεση, για κουαρτέτο εγχόρδων, με τίτλο *Ανάκικον,* ήταν παραγγελία του φεστιβάλ Μουσικές Ημέρες του Κάσελ, στο οποίο τη σύνθεση ερμήνευσε το κουαρτέτο Minguet Quartett. Στο ίδιο φεστιβάλ, τον περασμένο Νοέμβριο, η Γουρζή παρουσίασε με το σύνολό της opus21musikplus τον *Πιερότο* του Schönberg με τζαζ αυτοσχεδιασμούς και την *4η Συμφωνία* του Mahler για ορχήστρα δωματίου.

Η Κωνσταντία Γουρζή είναι καλεσμένη ως μαέστρος και ως συνθέτης με ανάθεση για ένα έργο για ορχήστρα στο Φεστιβάλ της Λουκέρνης, το οποίο θα πραγματοποιηθεί το καλοκαίρι του 2016. Θα πρόκειται για τον έβδομο Άγγελο-σύνθεση, με τίτλο *Νυέλ*. Οι υπόλοιποι Άγγελοι-συνθέσεις αποτελούν αναθέσεις έργου για σόλο βιόλα, κοντσέρτου για βιόλα και ορχήστρα, κοντσέρτου για όμποε και βιολί.

Παράλληλα, στην Ιαπωνία κυκλοφόρησε πρόσφατα ο νέος δίσκος της Γουρζή, με το σόλο κομμάτι για μαρίμπα *meditation I*. Επιπλέον, η δημιουργός δέχτηκε ανάθεση από την Αρχιεπισκοπή της Βαυαρίας, προκειμένου να συνθέσει ένα έργο που θα παρουσιαστεί στη Μητρόπολη του Μονάχου τον Φεβρουάριο 2016, με θέμα τους Σταυρούς του καλλιτέχνη Γιάννη Κουνέλη. Τέλος, με το σύνολο oktopus των φοιτητών της Ανώτατης Μουσικής Ακαδημίας του Μονάχου, η Γουρζή συνέχισε ακατάπαυστα ως μαέστρος την ενεργό δράση της, αποσπώντας πολύ θετικά σχόλια από τον γερμανικό Τύπο.

Μυρσίνη Μαργαρίτη

Συνεχίζοντας μια σταθερά επιτυχημένη πορεία, η υψίφωνος Μυρσίνη Μαργαρίτη εμφανίστηκε μαζί με την πιανίστα και αρχιμουσικό Ζωή Ζενιώδη σε ρεσιτάλ στην Αρχαία Νεμέα, στο πλαίσιο του φεστιβάλ «Μεγάλες Μέρες Νεμέας», το περασμένο καλοκαίρι. Στη συνέχεια, οι δύο υπότροφοι συμμετείχαν στο Φεστιβάλ Embassy της Χάγης στην Ολλανδία.

Φωτογραφία: Γιώργος Σκιτζάκος

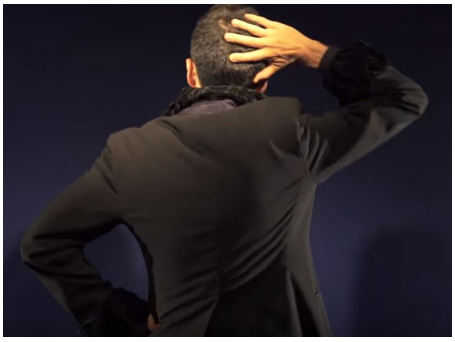
Μία ακόμη συνεργασία της Μυρσίνης Μαργαρίτη με μουσικούς υποτρόφους αποτέλεσε η παράσταση «Claude Debussy: La musique à moi», η οποία ανέβηκε στην Καβάλα, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Παπαϊωάννου. Στην παράσταση αυτήν η διακεκριμένη υψίφωνος συνέπραξε με τον υπότροφο πιανίστα Διονύση Μαλλούχο και τη φλαουτίστα Ναταλία Γεράκη. Στη συνέχεια, συμμετείχε ως σολίστ στο γκαλά όπερας προς τιμήν της Μαρίας Κάλλας στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης (ΜΜΘ) με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης υπό τη διεύθυνση του Γιώργου Βράνου. Αμέσως μετά, ταξίδεψε στην πόλη Μπεζάου της Αυστρίας, όπου παρουσίασε έργα μπαρόκ μουσικής με τους σολίστ της ολλανδικής ορχήστρας New Dutch Academy, στο πλαίσιο του Διεθνούς Συνεδρίου Ηχοληπτών.

Ακολούθησε η παρουσίαση της *4ης Συμφωνίας* του Mahler με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων υπό τη διεύθυνση του Μιχάλη Οικονόμου, καθώς και του έργου *Carmina Burana* του Carl Orff, στην εκδοχή για κρουστά και δύο πιάνα, υπό τον αρχιμουσικό Σταύρο Μπερή, στο Παλλάς. Στα μελλοντικά της σχέδια περιλαμβάνονται ο *Μεσσίας* του Handel στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (ΜΜΑ) με την Καμεράτα – Armonia Atenea, υπό τη διεύθυνση του επίσης υπότροφου αρχιμουσικού Γιώργου Πέτρου· η συμμετοχή στον ρόλο της Βαλανσιέλ στην οπερέτα Η *Εύθυμη Χήρα* του Franz Lehár, επίσης στο ΜΜΑ· η συμμετοχή της σε συναυλία μουσικής δωματίου στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του φουαγέ της Λυρικής Σκηνής και, τέλος, η εμφάνισή της σε ρεσιτάλ γερμανικού τραγουδιού στο ΜΜΘ

Θέατρο

Ιόλη Ανδρεάδη

Η παράσταση *Οικογένεια Τσέντσι* σε σκηνοθεσία της Ιόλης Ανδρεάδη ανέβηκε στις 17 Οκτωβρίου 2014 στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης και πήρε παράταση έως τις 10 Ιανουαρίου 2016 λόγω της μεγάλης απήχησής της. Η *Οικογένεια Τσέντσι* γράφτηκε την άνοιξη του 2015. Βασίζεται δραματουργικά στο θεατρικό έργο Οι *Τσέντσι* του Antonin Artaud και στην πραγματική ιστορία από το ομώνυμο χρονικό του Stendhal. Το έργο επιχειρεί να μεταφέρει ένα γεγονός του 16ου αιώνα στο σήμερα, με έναν τρόπο διαμεσολαβημένο και χωροταξικά περιορισμένο, παρουσιάζοντας τους ήρωες εγκλωβισμένους σε μια ιδεατή βιτρίνα, η οποία τους προσδίδει κύρος αλλά τους αφαιρεί κάθε διέξοδο διαφυγής.

Ρώμη, 1599. Ο Κόμης Τσέντσι είναι ο πλουσιότερος άντρας της εποχής. Είναι έξυπνος, ασεβής και κυνικός. Είρων και σκωπτικός. Οι φήμες για εκείνον οργιάζουν. Του αποδίδουν βιαιότητα και ακόρεστα σεξουαλικά πάθη. Ένα βράδυ, ο Τσέντσι δέχεται μιαν απρόσμενη επίσκεψη στο μέγαρό του από τον απεσταλμένο του Πάπα, τον Σινιόρ Καμίλο. Αυτός συμβουλεύει τον Τσέντσι πως, αν επιθυμεί να παραμείνουν άγνωστα τα μέχρι τώρα εγκλήματά του, οφείλει να παραχωρήσει αμέσως στο Βατικανό το ένα τρίτο της περιουσίας του.

Ο γερο-Τσέντσι αποφασίζει να συνθηκολογήσει, όμως παράλληλα σχεδιάζει ένα τεράστιο όργιο, όπου θα σκοτώσει τους δυο του γιους και θα σπιλώσει την τιμή της μονάκριβης κόρης του. Η ατιμασμένη Βεατρίκη είναι η μόνη σε ολόκληρη τη Ρώμη που έχει το θάρρος να τον εκδικηθεί. Η εξουσία, όμως, είναι μια δύναμη χωρίς δικαιοσύνη και τιμωρεί όποιον την πολεμά. Το ικρίωμα που την περιμένει είναι ζεστό. Και η ιστορία είναι πραγματική.

Οι *Τσέντσι [Les Cenci]* του Artaud αποτέλεσαν έργο-ορόσημο για το λεγόμενο Θέατρο της Σκληρότητας και το κείμενό του θεωρήθηκε υψηλής δραματουργικής δύναμης και μεγάλης επιρροής σε πολλαπλά πεδία και κινήματα των τεχνών του 20ού αιώνα. Στο πρώτο ανέβασμα του έργου, το οποίο πραγματοποιήθηκε από τον Artaud στις 7 Μαΐου του 1935, η παράσταση κρίθηκε ως αποτυχία από κοινό και κριτικούς και έμεινε στη σκηνή μόνο για δεκαεπτά βράδια. Τον ρόλο του Κόμητα Τσέντσι ερμήνευε ο ίδιος ο Artaud, ο οποίος, μετά την οικονομική καταστροφή του εγχειρήματος, απογοητεύτηκε τόσο, ώστε αποφάσισε πως δεν θα ξανασκηνοθετούσε για το θέατρο. Τα πάθη της οικογένειας των Τσέντσι, τα φρικαλέα εγκλήματα του Κόμη και η αυτοθυσία της δεκαεξάχρονης Βεατρίκης αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για κορυφαίους ποιητές, στοχαστές και ζωγράφους, όπως ο Shelley, ο Stendhal, ο Moravia, ο Artaud και η Artemisia Gentileschi.

Η σύλληψη, η σκηνοθεσία και η μετάφραση των πρωτότυπων κειμένων είναι της Ιόλης Ανδρεάδη, τα κείμενα της παράστασης υπέγραψαν η ίδια μαζί με τον Άρη Ασπρούλη, η σκηνογραφία και τα κοστούμια ήταν της Δήμητρας Λιάκουρα, την επιμέλεια του ήχου είχε η Ερατώ Α. Κρεμμύδα, ενώ υπεύθυνη για τους φωτισμούς ήταν η Χριστίνα Θανάσουλα. Ερμήνευσαν ο Μιλτιάδης Φιορέντζης, η Ελεάνα Καυκαλά και η Μαρία Προϊστάκη.

Η Ιόλη Ανδρεάδη σπούδασε σκηνοθεσία στη Βασιλική Ακαδημία Δραματικής Τέχνης (RADA) και στο King' s College του Λονδίνου, όπου και ολοκλήρωσε το 2014 τη διδακτορική της διατριβή γύρω από το Θέατρο και την Τελετουργία, ως υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση. Είναι απόφοιτος του Θεάτρου Τέχνης και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Πολιτιστικής Πολιτικής από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Έχει σκηνοθετήσει περισσότερες από 25 παραγωγές στην Αθήνα, το Λονδίνο, το Εδιμβούργο, το Βερολίνο, τη Ρώμη και τη Νέα Υόρκη. Είναι ιδρυτικό μέλος της διεθνούς πλατφόρμας σκηνοθετών World Wide Lab. Από τον Νοέμβριο του 2014, συμμετέχει στο Caravan Project, διδάσκοντας δημιουργική γραφή σε ακριτικές περιοχές (Λέσβος, Κρήτη κ.ά.). Τον Ιανουάριο του 2015, ανέβασε στο Θέατρο Σημείο το έργο της *Αρτώ / Βαν Γκογκ, avec un pistolet*. Η παράσταση εκείνη αποτέλεσε το πρώτο μέρος της έρευνας που διεξάγει η σκηνοθέτρια γύρω από τα κείμενα και τη σκέψη του σπουδαίου μεταρρυθμιστή και θεωρητικού του θεάτρου Antonin Artaud, έρευνας η οποία συνεχίζεται με την *Οικογένεια Τσέντσι*.

Χορός

Ζωή Δημητρίου
The Chapter House είναι ο τίτλος του έργου που παρουσίασε η χορογράφος Ζωή Δημητρίου στο Laban Theatre του Λονδίνου στις 26 Νοεμβρίου 2015. Το ίδιο έργο θα παρουσιαστεί εκ νέου στο ίδιο θέατρο στις 12 Απριλίου 2016. Το *Chapter House* σηματοδοτεί ένα νέο κεφάλαιο στην καλλιτεχνική πορεία της χορογράφου και διερευνά τη σημασία της έννοιας του δημιουργού και της διαδικασίας δημιουργίας ή αναδημιουργίας ενός έργου τέχνης στην ψηφιακή εποχή.

Φωτογραφία: Andy Ferreira

Πρόκειται για το αποτέλεσμα της συνεργασίας της χορογράφου με τον Αμερικανό συνθέτη και πρωτοπόρο των media in performance Mark Coniglio (δημιουργού του λογισμικού Isadora και συνδιευθυντή της ομάδας Troika Ranch). Κατά τη διάρκεια της παράστασης παρουσιάζεται ζωντανά μια βίντεο-εγκατάσταση, δημιουργία του Mark Coniglio, με σκοπό την έκθεση των δημιουργικών διαδικασιών μέσω των οποίων η χρήση της τεχνολογίας καταγράφει, ανακατασκευάζει και αναπαριστά μια ζωντανή παράσταση.

Ο χορός είναι μια εφήμερη τέχνη, και αυτό ακριβώς αποτελεί το θέμα διερεύνησης του έργου. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Mark Coniglio, «δεν πρόκειται για ένα έργο στο οποίο η τεχνολογία ή τα πολυμέσα απλώς ενσωματώνονται. Αντιθέτως, πρόκειται για μιαν αντίδραση – τη χρήση της τεχνολογίας ως εργαλείου ανταπόκρισης σε αυτό που βλέπω». Ο τρόπος με τον οποίο είναι φτιαγμένο το έργο δίνει τη δυνατότητα στους θεατές να δουν ξανά προγενέστερα έργα της χορογράφου, μέσα όμως από τη χρήση της τεχνολογίας που λειτουργεί ως ενεργητική αφύπνιση της μνήμης.

Η Ζωή Δημητρίου, απόφοιτος της Κρατικής Σχολής Ορχηστικής Τέχνης, φοίτησε με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση στο στούντιο της Trisha Brown στη Νέα Υόρκη, ενώ επιπλέον ολοκλήρωσε με διάκριση το μεταπτυχιακό τμήμα MA in European Dance Theatre Practice στο Trinity Laban Conservatoire of Music and Dance του Λονδίνου το 2005. Ίδρυσε την ομάδα της το 2006, η οποία και εδρεύει στο Λονδίνο και την Αθήνα. Έργα της Ζενιώδη έχουν παρουσιαστεί σε διάφορα θέατρα, όπως τα Laban Theatre, The Place, ROH2, Arnolfini, αλλά και στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών· επιπλέον, σε φεστιβάλ όπως το Φεστιβάλ Αθηνών, το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας, το Operaestate Festival Veneto, το Europe in Motion Festival, καθώς και στη Σκάλα του Μιλάνου. Η καλλιτέχνιδα έχει βραβευτεί με το Robin Howard Foundation Award 2008, το Bonnie Bird Choreography Fund Award 2009, το CfC Award 2010 (Choreography for Children) και έχει επιλεγεί να παρουσιάσει το έργο της στο ευρωπαϊκό δίκτυο χορού Aerowaves.

Δείτε εδώ το σχετικό βίντεο.

Χορός

Ευάγγελος Πουλίνας
Alternative Bodies είναι ο τίτλος της τελευταίας παραγωγής που παρουσίασε ο χορογράφος Ευάγγελος Πουλίνας, σε συγχορογραφία με τη Χριστίνα Μερτζάνη. Η πρεμιέρα δόθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2015 στον χώρο Dock 4 στο Κάσελ της Γερμανίας.

Τα «εναλλακτικά σώματα» είναι ένα ντουέτο που πραγματεύεται τη διαφορετικότητα και την ένωση. Δύο διακριτά, διαφορετικά σώματα, ένα γυναικείο και ένα αντρικό, προσπαθούν να συνυπάρξουν, να ενωθούν, να συμβιώσουν, να αναγνωρίσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Στην προσπάθειά τους αυτή επισκέπτονται ξεχασμένες πτυχές της προσωπικότητάς τους και της εξελικτικής τους πορείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρωτότυπη μουσική ήταν της Μάρθας Μαυροειδή, η οποία είναι επίσης υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση.

Η παράσταση πρόκειται να παρουσιαστεί και στην Αθήνα στις 15–16 Ιανουαρίου 2016 στον χώρο Olvio Wonderworld. Τα τελευταία χρόνια, ο Ευάγγελος Πουλίνας χορεύει, χορογραφεί και διδάσκει στη Γερμανία, στην Ελβετία και στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα σπούδασε χορό στην Κρατική Σχολή Ορχηστικής Τέχνης και χόρεψε στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος σε χορογραφίες του Κωνσταντίνου Ρήγου και του Nigel Charnock. Παράλληλα, έχει χορέψει σε παραγωγές των Staatstheater Kassel (υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του Johannes Wieland), Compagnie Linga, Marchel Leemann Physical Dance Theater, Constanza Macras/Dorkypark, Opera Français de New York, Staatstheater Oldenburg, Ad Lib, Άρθρωσις, V.VOID και σε χορογραφίες των Wim Vandekeybus, Jasmin Vardimon, Gerald Cassel, Gus Solomons jr, Mark Morris, Martha Graham, Pascal Rioult.

Ο Ευάγγελος Πουλίνας είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου από το Tisch School of the Arts του New York University και απόφοιτος του Τμήματος Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Έχει τιμηθεί με υποτροφίες από το Κοινωφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, το Ίδρυμα Κοινωνικών Υποτροφιών, το New York University και το danceWEB Europe. Το 2015, επιλέχθηκε ως ανερχόμενος χορογράφος από το Springoard Danse Montréal. Χορογραφίες του έχουν παρουσιαστεί στη Νέα Υόρκη, την Ελλάδα, την Ισπανία, Ιταλία, τη Γερμανία, την Ελβετία και τον Καναδά. Το 2004, σκηνοθέτησε το videodance *without trace,* το οποίο απέσπασε βραβείο στον διαγωνισμό «3 in 3» του Βρετανικού Συμβουλίου. Το 2005, ίδρυσε την ομάδα χορού V.VOID, η οποία έλαβε επιχορήγηση από το Υπουργείο Πολιτισμού για το έτος 2008. Από το 2010, είναι καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ σε αστικό τοπίο «ένα μικρό βήμα». Από το 2012 βρίσκεται στο Όλντενμπουργκ της Γερμανίας, όπου έχει τη θέση του διευθυντή πρόβας, βοηθού χορογράφου και δασκάλου της ομάδας χορού του Κρατικού Θεάτρου του Όλντενμπουργκ. Το 2013, ίδρυσε την «ελεύθερη πτώση», με την οποία και δημιούργησε τα έργα *μεταμόρφωση* και *Alternative Bodies*.

Δείτε εδώ το σχετικό βίντεο.

Φωτογραφία: Karl Heinz Mierke

Πρόγραμμα χορήγησης βοηθημάτων για την κάλυψη εξόδων επιστημονικών δημοσιεύσεων

Συνεχίζοντας την πρακτική των προηγούμενων ετών και λαμβάνοντας υπόψη τη δύσκολη οικονομική συγκυρία που διέρχεται η χώρα μας, το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση αποφάσισε, με τη στήριξη του Ιδρύματος, να συνεχίσει το πρόγραμμα χορήγησης βοηθημάτων για την κάλυψη εξόδων επιστημονικών δημοσιεύσεων και να διαθέσει το συνολικό ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ σε μέλη του Συνδέσμου που πραγματοποιούν ερευνητικό και έργο. Η χορήγηση βοηθημάτων αποσκοπεί στην κάλυψη εξόδων δημοσίευσης πρωτότυπων μελετών στα πεδία των:

– Θετικών και Τεχνολογικών Επιστημών

– Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών

– Επιστημών Οικονομίας και Διοίκησης

– Επιστημών της Υγείας.

Τα βοηθήματα αυτά αφορούν άρθρα προς δημοσίευση σε έγκριτα (peer-reviewed) διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Τα υποβαλλόμενα προς χρηματοδότηση άρθρα πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) Να έχουν υποβληθεί προς κρίση ή να έχουν αποδεδειγμένα κριθεί και να έχουν γίνει δεκτά από τουλάχιστον δύο διεθνούς κύρους ερευνητές (peer review process) προς δημοσίευση σε έγκριτο διεθνές (peer-reviewed) επιστημονικό περιοδικό, με συντελεστή επιρροής (impact factor) μεγαλύτερο ή ίσο του 1,0. Σε αντιστοιχία με τις προηγούμενες περιπτώσεις απαιτείται η προσκόμιση εκ μέρους του εκδότη βεβαίωσης ως προς την υποβολή της εργασίας προς κρίση ή επιστολής οριστικής αποδοχής αυτής.

(β) Εάν προκριθεί η στήριξη άρθρου πριν από την οριστική αποδοχή του από το περιοδικό, τότε η καταβολή του σχετικού ποσού θα γίνει μόνο μετά την επιβεβαίωση από το περιοδικό της οριστικής αποδοχής του άρθρου.

(γ) Η δημοσίευση πρέπει να έχει ως πρώτο/-η ή δεύτερο/-η συγγραφέα (first or second author) μέλος του Συνδέσμου μας.

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν αίτηση συνοδευομένη από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Εκτεταμένο σχέδιο της μελέτης για άρθρα που βρίσκονται στο στάδιο της υποβολής ή αντίγραφο της μελέτης για άρθρα που έχουν γίνει δεκτά προς δημοσίευση.

2. Βιογραφικό σημείωμα του/της ενδιαφερόμενου/-ης με κατάλογο δημοσιεύσεων.

3. Υπεύθυνη δήλωση από την οποία θα προκύπτει το ερευνητικό κέντρο/φορέας όπου δραστηριοποιείται ο αιτών ή η αιτούσα και σύμφωνα με την οποία τα έξοδα δημοσιεύσεως της μελέτης του/της δεν καλύπτονται από άλλους πόρους, καθώς και ρητή δέσμευση ότι θα προσκομίσει πρωτότυπο παραστατικό των εξόδων δημοσιεύσεως (απόδειξη/τιμολόγιο) το οποίο έχει εκδοθεί ονομαστικά στον ερευνητή και μέλος του Συνδέσμου.

4. Επιστολή του περιοδικού με την οποία να βεβαιώνεται η υποβολή του άρθρου ή/και η οριστική αποδοχή του.

Η Αίτηση και τα συνοδευτικά έγγραφα αποστέλλονται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στο Ίδρυμα Ωνάση στη διεύθυνση: hsyrou.contact@onassis.org

Υπεύθυνη είναι η Χαρά Σύρου (τηλ: 210 37 13 011) και η προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι έως τις 30 Μαΐου 2016. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν στους ενδιαφερόμενους στις 15/7/2016 με διάρκεια ισχύος ενός ημερολογιακού έτους με την εξαίρεση του σημείου (ii) των Γενικών Διατάξεων.

Κατεβάστε την αίτηση εδώ.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

i. Τα μέλη μας που θα λάβουν το σχετικό βοήθημα υποχρεούνται στην ενότητα Ευχαριστίες/Acknowledgments της μονογραφίας ή του άρθρου να αναφέρουν ρητά ότι «η δημοσίευση του εν λόγω άρθρου έγινε με την οικονομική ενίσχυση του Συνδέσμου Υποτρόφων του Κοινωφελούς Ιδρύματος Α. Σ. Ωνάσης».

ii. Για τις αιτήσεις που αφορούν άρθρα τα οποία έχουν υποβληθεί προς κρίση σε επιστημονικό περιοδικό αλλά εκκρεμεί η αποδοχή τους, η απόφαση του Συνδέσμου για την οικονομική υποστήριξη του άρθρου θα ισχύει για δεκαοκτώ (18) μήνες από την υποβολή της αίτησης για χρηματοδότηση.

Πρόγραμμα χορήγησης βοηθημάτων για την κάλυψη εξόδων επιστημονικών δημοσιεύσεων

iii. Η επιλογή των άρθρων που θα λάβουν το σχετικό βοήθημα θα γίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Υποτρόφων κατά την ελεύθερη κρίση του, κατόπιν εισηγήσεως τριών ακαδημαϊκών συμβούλων του Ιδρύματος Ωνάση. Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων θα εκτιμηθούν ιδιαίτερα η καινοτομία, η σκοπιμότητα και η αναμενόμενη επιστημονική ή και κοινωνική προσφορά της προτεινόμενης έρευνας.

iv. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου, λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση των ακαδημαϊκών συμβούλων, θα αποφασίσει κατά την ελεύθερη κρίση του την παροχή ή μη βοηθήματος. Η αξιολόγηση των αιτήσεων δεν θα συνοδεύεται από σχετική αιτιολόγηση. Μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων, δεν προβλέπεται διαδικασία επανεξέτασης αιτήσεων και δεν θα γίνονται δεκτές ενστάσεις.

v. Το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης των επιλεγμένων μελετών θα αποφασιστεί κατά περίπτωση ανάλογα και με το πλήθος των αιτήσεων που θα επιλεγούν.

vi. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου δύναται να ζητήσει την επιστροφή του βοηθήματος σε οποιονδήποτε χρόνο, εφόσον διαπιστωθεί η χρήση του για σκοπούς άλλους από τους εγκεκριμένους.

vii. Σε κάθε περίπτωση, η χορήγηση του βοηθήματος ανακαλείται εάν, μετά την παρέλευση ενός έτους από τη χορήγησή του, δεν έχει κατατεθεί στον Σύνδεσμο σε γραπτή ή ηλεκτρονική μορφή το σχετικό αντίτυπο του δημοσιευμένου άρθρου που έτυχε επιχορήγησης.

viii. Η υποβολή αιτήματος με βάση αυτή την προκήρυξη σημαίνει πλήρη και ανεπιφύλακτη αποδοχή όλων των όρων της.

ix. Η υποβολή αιτήματος με βάση αυτή την προκήρυξη συνιστά ρητή αποδοχή, κατά την έννοια του νόμου, της επεξεργασίας από τον Σύνδεσμο Υποτρόφων και το Ίδρυμα Ωνάση των ατομικών δεδομένων των Υποτρόφων.

Επίσκεψη στην ΕΛΕΠΑΠ

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΚΟΥΝΤΡΑ

Στην επίσκεψη στην ΕΛΕΠΑΠ συμμετείχαν οι υπότροφοι (από αριστερά) Επαμεινώνδας Μπικάκης, Μαρία Δόκα, Ελένη Σπυράκου, Όλγα Σκιάδη, Μαργαρίτα Γκούντρα, Χαρά Καρακώστα και Νικόλας Τσουκαλάς

Μετά τη δυναμική συμμετοχή των υποτρόφων στον 33ο Μαραθώνιο της Αθήνας με την ομάδα της ΕΛΕΠΑΠ, εκπρόσωποι της ομάδας δρομέων επισκεφθήκαμε την Παρασκευή 27 Νοεμβρίου 2015 το κέντρο της ΕΛΕΠΑΠ στο Παγκράτι. Κατά την επίσκεψή μας εκεί, η πρόεδρος της ΕΛΕΠΑΠ, Μαριάννα Μόσχου, μας ενημέρωσε για τις δράσεις και το σημαντικό έργο του οργανισμού στον τομέα της αποκατάστασης και της θεραπευτικής αντιμετώπισης των παιδιών, αλλά και της υποστήριξης των οικογενειών τους.

Στη συνέχεια, ξεναγηθήκαμε στους χώρους της ΕΛΕΠΑΠ από την υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας, Ρένα Καββαδία, η οποία μας πληροφόρησε λεπτομερώς για τις υπηρεσίες και τα θεραπευτικά προγράμματα που παρέχει η ΕΛΕΠΑΠ στα παιδιά και στις οικογένειες. Είχαμε επίσης την ευκαιρία να γνωρίσουμε τους θεραπευτές και το υπόλοιπο εξειδικευμένο προσωπικό του οργανισμού και να συζητήσουμε μαζί τους για το έργο που προσφέρουν.

Τα παιδιά του Προγράμματος Πρώιμης Εκπαιδευτικής και Θεραπευτικής Παρέμβασης μας υποδέχθηκαν με χαμόγελα, φιλιά και ζεστή διάθεση στην τάξη τους. Μας αφιέρωσαν χορούς, όμορφα τραγούδια και γιορτινά ποιήματα, μας συγκίνησαν με τις ικανότητές τους και μας πρόσφεραν τις χριστουγεννιάτικες ζωγραφιές τους.

Αποχωρήσαμε από την ΕΛΕΠΑΠ με αίσθημα αληθινής προσφοράς και συγκίνησης, καθώς και με την πρόθεση για ευρύτερη συνεργασία και πιο ενεργό συμμετοχή του Συνδέσμου Υποτρόφων Ιδρύματος Ωνάση σε κοινωφελούς χαρακτήρα δράσεις της ΕΛΕΠΑΠ.

Ανακαλύπτοντας τη Μακεδονία του Μεγάλου Αλεξάνδρου – Ταξίδι στον χρόνο και τον πολιτισμό

ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το Σάββατο 26 Σεπτεμβρίου 2015, ο Σύνδεσμος Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση πραγματοποίησε ημερήσια εκδρομή στο νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας, στους βασιλικούς τάφους της Βεργίνας και στην πόλη της Βέροιας. Η εκδρομή υλοποιήθηκε ύστερα από πρωτοβουλία των υποτρόφων της Θεσσαλονίκης. Παρ' όλο που ήταν η πρώτη διοργάνωση του Ιδρύματος στη Βόρεια Ελλάδα, υπήρξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και οι συμμετέχοντες αγκάλιασαν με ενθουσιασμό τη συγκεκριμένη δράση.

Το πρωί του Σαββάτου συγκεντρωθήκαμε στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης, όλοι μεταξύ αγνώστων, για τον πρώτο μας προορισμό, την Πέλλα. Στη διάρκεια της διαδρομής είχαμε την ευκαιρία να γνωριστούμε λίγο καλύτερα, δημιουργώντας ένα ζεστό και οικείο κλίμα που ενισχύθηκε περαιτέρω στη συνέχεια. Οι σταγόνες της βροχής μάς συντρόφευαν σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού μας, δημιουργώντας ένα χαρακτηριστικό φθινοπωρινό τοπίο, άκρως ενδιαφέρον προς εξερεύνηση.

Φτάνοντας στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας μάς περίμενε η αρχαιολόγος-ξεναγός μας, η Αγγελική Γιαννάκη, για να μας συνοδεύσει στο ταξίδι μας στον χρόνο και να μας μυήσει στα άδυτα του μακεδονικού πολιτισμού και των πρωτευουσών των αρχαίων Μακεδόνων. Η διαρρύθμιση του Μουσείου και η άριστη τοποθέτηση των εκθεμάτων αποτελούν πολύτιμο σύμβουλο στην ανακάλυψη μιας άλλης εποχής, καθώς οδηγούν τον επισκέπτη βήμα-βήμα στην πορεία και την εξέλιξη της ιστορίας.

Το νέο Μουσείο της Πέλλας ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2009 και επηρεάζει πλέον δυναμικά, ως αναπτυξιακή μονάδα, τα αρχαιολογικά-πολιτιστικά δρώμενα του ελληνικού χώρου, αποτελώντας τον κύριο πυρήνα μιας διαδρομής αρχαιολογικού και πολιτιστικού χαρακτήρα στην πρωτεύουσα του μακεδονικού βασιλείου και την περιοχή της. Συνολικά έξι εντυπωσιακά ψηφιδωτά δάπεδα παρουσιάζονται στην έκθεση: το κυνήγι του λιονταριού, το κυνήγι του ελαφιού, ο Διόνυσος καθισμένος στη ράχη πάνθηρα και κρατώντας θύρσο στο χέρι, η αρπαγή της Ωραίας Ελένης, ένα ψηφιδωτό με φυτικό διάκοσμο από το ιερό του θεού Δάρωνα και η Κενταυρίνα σε σπονδή. Πρόκειται για ένα έργο της σύγχρονης Ελλάδας που προστατεύει και αναδεικνύει τον αρχαίο πολιτισμό της.

Στη συνέχεια, καθώς η βροχή δυνάμωνε, κατευθυνθήκαμε στη βασιλική πρωτεύουσα των Μακεδόνων, προκειμένου να επισκεφθούμε την ταφική συστάδα του Φιλίππου Β΄.

Ανακαλύπτοντας τη Μακεδονία του Μεγάλου Αλεξάνδρου – Ταξίδι στον χρόνο και τον πολιτισμό

ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το υπόγειο κέλυφος σε μορφή τύμβου, που προστατεύει τους ασύλητους μακεδονικούς τάφους του Φιλίππου Β΄ και του εγγονού του, Αλέξανδρου Δ΄, όπως επίσης έναν συλημένο κιβωτιόσχημο τάφο που σώζει την περίφημη τοιχογραφία της Αρπαγής της Περσεφόνης και τα ερείπια ενός κάποτε υπέργειου κτηρίου, αποτελεί έναν ήδη διαμορφωμένο χώρο-αίθουσα του Πολυκεντρικού Μουσείου των Αιγών.

Στο Μουσείο εκτίθενται εκατοντάδες μοναδικά αντικείμενα, τα οποία περιλαμβάνουν περίτεχνες χρυσές δημιουργίες, πολυτελή κοσμήματα, πολύχρωμες τοιχογραφίες και ψηφιδωτά, αλλά και εκατοντάδες άλλα αρχαία αντικείμενα που χρησιμοποιούνταν από τη βασιλική οικογένεια. Κάποια από τα πιο εντυπωσιακά εκθέματα, τα οποία σίγουρα ξεχωρίζουν, είναι η ασπίδα και η πανοπλία του Φιλίππου Β΄ και η φημισμένη χρυσή λάρνακα που βρέθηκε στον τάφο του. Ένα εντυπωσιακότατο χρυσό στεφάνι, το οποίο αποτελείται από 313 χρυσά φύλλα και μαγεύει με την εκπληκτική του λεπτομέρεια, βρέθηκε εντός της λάρνακας.

Τελευταίος μας σταθμός, η όμορφη Βέροια στους πρόποδες του Βερμίου. Μία ημέρα γεμάτη ιστορικές αναμνήσεις δεν θα μπορούσε να τελειώσει χωρίς περιήγηση στην παλιά πόλη της Βέροιας και την εβραϊκή συνοικία. Μέσα στα παλιά σοκάκια έστεκε ολοζώντανη μια άλλη εποχή, γεμάτη χρώματα και μνήμες. Η βόλτα στην Πλατεία Ωρολογίου, την πιο χαρακτηριστική πλατεία της πόλης, με το διώροφο κτήριο του δικαστικού μεγάρου, ολοκληρώθηκε με ευχάριστες συζητήσεις και ανταλλαγές εμπειριών σε ένα από τα φιλόξενα στέκια της πόλης, με τη γλυκιά συνοδεία του παραδοσιακού βεροιώτικου ρεβανί και ανεκτίμητων ζεστών ροφημάτων την πρώτη κρύα μέρα του Σεπτέμβρη. Όταν επιστρέψαμε και έφτασε η ώρα του αποχαιρετισμού, αυτό που έμεινε ήταν η υπόσχεση για άλλες περιπέτειες και συναντήσεις. Ήταν πλέον ξεκάθαρο ότι η πρώτη μας ομαδική εκδρομή θα μας έμενε αξέχαστη και θα γινόταν το κίνητρο για νέες δράσεις.

(Η Κωνσταντίνα Λαμπροπούλου είναι κλασική φιλόλογος).

Αυθεντικός Μαραθώνιος της Αθήνας: Ένας αγώνας προσφοράς και αλληλεγγύης

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΚΟΥΝΤΡΑ

Ενεργό και δυναμικό παρών έδωσε ακόμη μία φορά ο Σύνδεσμος Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση στον 33ο Αυθεντικό Μαραθώνιο της Αθήνας στις 8 Νοεμβρίου 2015. Η συμμετοχή των υποτρόφων ήταν εντυπωσιακή τόσο στην κλασική διαδρομή του Μαραθωνίου όσο και στους αγώνες δρόμου 5 χλμ και 10 χλμ. Έπειτα από μήνες συστηματικής προπόνησης, οι υπότροφοι φορέσαμε τη φανέλα της ΕΛΕΠΑΠ και τρέξαμε για τη στήριξη των παιδιών με αναπηρία, στέλνοντας ένα ηχηρό μήνυμα ανθρωπιάς και αλληλεγγύης.

Ο Επαμεινώνδας Μπικάκης, υπεύθυνος συντονισμού της δράσης «Αυθεντικός Μαραθώνιος Αθήνας 2015», προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για την έναρξη των προπονήσεων. Έτσι, στις 5 Ιουνίου 2015, ξεκίνησε η πρώτη φάση προετοιμασίας για τη συμμετοχή μας στον Μαραθώνιο, η οποία ολοκληρώθηκε στις 15 Ιουλίου 2015, με την παύση των προπονήσεων εν όψει καλοκαιριού. Ανανεωμένοι από τις καλοκαιρινές διακοπές οι υπότροφοι επιστρέψαμε δυναμικά στη δεύτερη φάση της προετοιμασίας στις 4 Σεπτεμβρίου 2015, με εβδομαδιαίες ατομικές και ομαδικές προπονήσεις.

Οι ομαδικές προπονήσεις πραγματοποιούνταν εβδομαδιαίως κάθε Παρασκευή στον Εθνικό Κήπο του Ζαππείου, ενώ ταυτόχρονα, για όσους υποτρόφους-δρομείς το επιθυμούσαν, δόθηκε η δυνατότητα συνάθλησης με τους αθλητές της myathlete στο αθλητικό κέντρο του Άγιου Κοσμά, στο ΟΑΚΑ και στον Υμηττό. Κατά τη διάρκεια της προπονητικής αυτής περιόδου, το επιτελείο της myathlete και του Νίκου Δημητριάδη παρείχε πλήρη προπονητική υποστήριξη και καθοδήγηση στους δρομείς της ομάδας υποτρόφων με εβδομαδιαίο πρόγραμμα ατομικών και ομαδικών προπονήσεων.

Πέρα όμως από τον αμιγώς αθλητικό της χαρακτήρα, η δράση «Αυθεντικός Μαραθώνιος Αθήνας 2015» επιτέλεσε διπλό σκοπό. Τα μέλη του Συνδέσμου Υποτρόφων ήρθαμε σε επαφή, γίναμε ομάδα, βρήκαμε κοινό σκοπό και αγωνιστήκαμε για αυτόν. Η προετοιμασία για τη συμμετοχή της ομάδας υποτρόφων στον Μαραθώνιο της Αθήνας ολοκληρώθηκε με την τελευταία ομαδική προπόνηση στις 6 Νοεμβρίου 2015 στον Εθνικό Κήπο του Ζαππείου. Ο προπονητής έδωσε συμβουλές αναφορικά με τη διατροφή και την κατάλληλη ένδυση κατά τη διάρκεια του αγώνα και επισήμανε τη σπουδαιότητα κατανάλωσης νερού για ενυδάτωση του οργανισμού και προθέρμανσης πριν από τον αγώνα. Βγάλαμε την τελευταία ομαδική αναμνηστική φωτογραφία των προπονήσεων μπροστά από το Ζάππειο Μέγαρο και, έχοντας ήδη παραλάβει τον αριθμό συμμετοχής

Αυθεντικός Μαραθώνιος της Αθήνας: Ένας αγώνας προσφοράς και αλληλεγγύης

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΚΟΥΝΤΡΑ

και τον εξοπλισμό, όλα ήταν πλέον έτοιμα για τη μεγάλη ημέρα! Θα τρέχαμε για την ΕΛΕΠΑΠ.

Το πρωί της Κυριακής και, μετά το πλούσιο σε υδατάνθρακες πρωινό μας γεύμα, καταφτάσαμε όλοι στο σημείο εκκίνησης του αγώνα. Επικρατούσαν ανάμεικτα συναισθήματα χαράς, αγωνίας και ανυπομονησίας. Ο αγώνας ξεκίνησε! Ο Χρήστος Καβαλιώτης, υπεύθυνος φωτογράφισης, βρισκόταν σε ετοιμότητα για να απαθανατίσει την προσπάθεια κάθε υποτρόφου που συμμετείχε στον αγώνα. Με αίσθημα ικανοποίησης, περηφάνιας και συγκίνησης, πέρασαν τη γραμμή του τερματισμού όλοι οι δρομείς-υπότροφοι στη μεγάλη αυτή γιορτή της Αθήνας, του αθλητισμού και του πολιτισμού. Η κερκίδα της ΕΛΕΠΑΠ στο Καλλιμάρμαρο γέμισε από χαμόγελα και αγκαλιές των υποτρόφων που είχαν μόλις τερματίσει με επιτυχία. Συναντηθήκαμε όλοι στην κερκίδα, βγάλαμε αναμνηστικές φωτογραφίες και εμψυχώσαμε τους υπόλοιπους δρομείς που έτρεχαν για τα παιδιά με αναπηρία. Αναχωρήσαμε από το Καλλιμάρμαρο με αίσθημα χαράς, ευεξίας και προσφοράς αλλά και προσμονής για τον επόμενο Μαραθώνιο.

Και επειδή οι πρωταγωνιστές της ημέρας ήταν οι δρομείς, αξίζει να αναφερθούμε σε έναν προς έναν και να τους δώσουμε συγχαρητήρια. Από τον Σύνδεσμο Υποτρόφων στην κλασική διαδρομή συμμετείχαν ο Νικόλας Τσουκαλάς, ο Λευτέρης Μαστροθεόδωρος, ο Ηλίας Καπερώνης και η Παναγιώτα (Πάκυ) Μπιτζελέρη.

Στα 10 χλμ έτρεξαν ο Δημήτρης Τσώλης, ο Φώτης Σταυρόπουλος, ο Γιώργος Κοντόπουλος, η Λίζα Βαφιαδάκη, ο Επαμεινώνδας Μπικάκης, η Χριστίνα Παπαγεωργίου, η Όλγα Σκιάδη, ο Κωνσταντίνος Σύριος, ο Κώστας Τασούλης, ο Αντώνης Τσάκαλος, η Ειρήνη Παπακωνσταντοπούλου, η Αθηνά Χατζή, ο Γιάννης Χατζηνικολάου, η Χαρίκλεια Καρακώστα, ο Γιώργος Δέλλης, ο Άλκης Τσατσαρώνης, η Έρη Μπιζάνη, ο Φίλιππος Οικονόμου, η Ελένη Σπυράκου και ο Παναγιώτης Χατζημανωλάκης.

Στα 5 χλμ έτρεξαν η Θέκλα Αγρίτη, η Μαρία Μάνου, η Βίκυ Γεροντοπούλου, η Ευαγγελία Γκρίμπα, η Αριστέα Δέμπελη, η Αθηνά Ζώρζου, η Νικόλ Μαρίνου, η Μαρίνα Ματσανίκα, η Μαριλίτα Μόσχου, η Μαγδαληνή Τζιομάκη, ο Νίκος Στεργίου, ο Paolo Scripo, η Αρετή Πατσαλιά, ο Βασίλης Ντάφης, ο Νίκος Κακαβούλης, ο Μανώλης Σκυβαλάκης, ο Νίκος Γιαννόπουλος, η Ιωάννα Δρέσιου, η Γεωργία Χρυσοστομίδου, η Μαριλένα Βογιατζή, η Στεφανία Γκρους, η Ευγενία Σταυροπούλου, η Τίνα Αρχοντίκη και η υπογράφουσα.

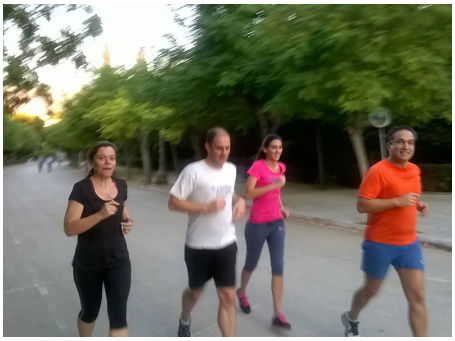
Αυθεντικός Μαραθώνιος της Αθήνας: Ένας αγώνας προσφοράς και αλληλεγγύης

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΚΟΥΝΤΡΑ

Να σημειωθεί ότι ο Μαραθώνιος δεν ήταν η μόνη διοργάνωση στην οποία οι υπότροφοι τρέξαμε για καλό σκοπό. Ο Νικόλας Τσουκαλάς, ο Νίκος Στεργίου, ο Νίκος Κακαβούλης, η Παναγιώτα (Πάκυ) Μπιτζελέρη και η υπογράφουσα, με διάθεση προσφοράς και αλληλεγγύης, δοκιμάσαμε τα όρια των αντοχών μας, στον 2ο Αγώνα Δρόμου Υμηττού: αντίτιμο για τη συμμετοχή μας, η προσφορά σε τρόφιμα. Τέλος, η Όλγα Σκιάδη εκπροσώπησε επάξια τον Σύνδεσμο Υποτρόφων στο Spetsathlon 2015.

Απονεμήθηκαν τα Βραβεία Ωνάση για τη Ναυτιλία, το Εμπόριο και τα Χρηματοοικονομικά

Από αριστερά: ο καθηγητής K. Γραμμένος, ο καθηγητής R. Roll, ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση, δρ Α. Παπαδημητρίου, ο ομότιμος καθηγητής S. C. Myers, ο ομότιμος καθηγητής T. D. Heaver, ο καθηγητής G. M. Grossman, ο δρ M. Stopford, ο καθηγητής R. C. Merton (Νόμπελ Οικονομικών Επιστημών 1997)

Τα Διεθνή Βραβεία Ωνάση, μία από τις σημαντικότερες διεθνείς διακρίσεις στους τομείς της Ναυτιλίας, του Εμπορίου και των Χρηματοοικονομικών, απονεμήθηκαν στους φετινούς νικητές, στο Guildhall, στο City του Λονδίνου, στις 14 Σεπτεμβρίου 2015. Στην τελετή παρέστησαν περισσότεροι από 500 εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής και της επιχειρηματικής κοινότητας.

Οι φετινοί νικητές στον τομέα των Χρηματοοικονομικών είναι δύο πανεπιστημιακοί: ο ομότιμος καθηγητής Stewart C. Myers (καθηγητής Χρηματοοικονομικής Επιστήμης στην Έδρα Robert C. Merton (1970) / Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης) και ο καθηγητής Richard Roll (καθηγητής Χρηματοοικονομικών στην έδρα Linde / Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Καλιφόρνιας), οι οποίοι και μοιράστηκαν το Βραβείο.

Στον τομέα του Διεθνούς Εμπορίου βραβεύθηκε ο καθηγητής Gene M. Grossman του Πανεπιστημίου Πρίνστον.

Στον τομέα της Ναυτιλίας, δύο πανεπιστημιακοί μοιράστηκαν το Βραβείο: ο ομότιμος καθηγητής Trevor D. Heaver (Director of the Centre for Transportation Studies / Sauder School of Business, University of British Columbia) και ο δρ Martin Stopford (Non-Executive President / Clarksons Research Services Limited).

Ο δρ Αντώνης Παπαδημητρίου, πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση και πρόεδρος της επιτροπής αξιολόγησης των υποψηφιοτήτων για τα Βραβεία, υπογράμμισε: «Ο Ωνάσης έγινε διάσημος, τόσο κατά τη διάρκεια της ζωής του όσο και μετέπειτα, για τη δεξιοτεχνία του στη Ναυτιλία, τα Χρηματοοικονομικά και το Εμπόριο. Το Ίδρυμα Ωνάση με υπερηφάνεια συνδέει το όνομα του ιδρυτή του με το Corporation of the City of London και το Costas Grammenos Centre for Shipping Trade and Finance (City University London), που αποτελούν καταξιωμένα διεθνή κέντρα σπουδών και μελέτης για τις δράσεις αυτές».

Ο καθηγητής Κώστας Γραμμένος, ιδρυτής του Διεθνούς Κέντρου Ναυτιλίας, Εμπορίου και Χρηματοοικονομικών του Cass Business School σημείωσε: «Τα Διεθνή Βραβεία Ωνάση τιμούν το ακαδημαϊκό έργο ζωής, σε δράσεις και περιοχές που παλαιότερα στερούντο μιας διεθνούς σχετικής πλατφόρμας αναγνώρισης. Θερμά συγχαρητήρια στους νικητές, που με τις εξαιρετικές επιδόσεις τους έχουν συμβάλει στην προώθηση των επιστημονικών πεδίων τους και συνεχίζουν να επηρεάζουν τόσο την πανεπιστημιακή σκέψη όσο και την επιχειρηματική δράση, διεθνώς».

Τα Βραβεία απονέμονται κάθε τρία χρόνια και συνδιοργανώνονται από το Ίδρυμα Ωνάση και το Cass Business School (το οποίο υπάγεται στο City University London) σε συνεργασία με το City του Λονδίνου. Το Ίδρυμα Ωνάση θέσπισε το 1978 το πρώτο πρόγραμμα Διεθνών Βραβείων, σύμφωνα με τους στόχους που είχε θέσει εξαρχής ο Αριστοτέλης Ωνάσης για την απονομή Διεθνών Βραβείων, όπως αυτοί περιγράφονται στη χειρόγραφη διαθήκη του. Από τότε έως σήμερα, τα Διεθνή Βραβεία πέρασαν από τρεις διαδοχικές φάσεις. Στη σημερινή, τρίτη φάση, το αντικείμενο των βραβείων εστιάζει στις προαναφερθείσες, εξαιρετικά σημαντικές, επιχειρηματικές περιοχές.

Σημειώνεται επίσης ότι, στη σημερινή φάση των Βραβείων, επιλέγονται προσωπικότητες που βρίσκονται ακόμη στην ακμή της δραστηριότητάς τους, με απώτερο στόχο το Βραβείο να τους ενισχύσει ως μοχλός στην περαιτέρω ανάπτυξη και εξέλιξη του έργου τους.

Το Ίδρυμα Ωνάση στηρίζει τη συμμετοχή μαθητών στις Επιστημονικές Ολυμπιάδες και το 2016

Ομαδική φωτογραφία των μαθητών που διακρίθηκαν, αποσπώντας μετάλλιο ή Εύφημο Μνεία

Το Ίδρυμα Ωνάση αναλαμβάνει και για το 2016 τη χρηματοδότηση της συμμετοχής των ελληνικών μαθητικών ομάδων στις Διεθνείς ή Βαλκανικές Επιστημονικές Ολυμπιάδες. Σε αυτήν τη σημαντική ανακοίνωση προχώρησε ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση Αντώνης Παπαδημητρίου, παρουσία του υπουργού Παιδείας Νίκου Φίλη, σε εκδήλωση που πραγματοποίησε το Ίδρυμα Ωνάση την Τρίτη 22 Δεκεμβρίου 2015 στον χώρο της Ελληνικής Βιβλιοθήκης του.

Ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση Αντώνης Παπαδημητρίου

«Η στήριξή μας αποτελεί την ενσάρκωση του σκοπού μας, την απελευθέρωση, δηλαδή, των δυνάμεων της χώρας», τόνισε μεταξύ άλλων στην ομιλία του ο Αντώνης Παπαδημητρίου. «Υπογραμμίζουμε την έμφαση που δίνουμε στη στήριξη της νέας γενιάς, η οποία προσπαθεί να ανοίξει τα φτερά της, ιδίως όταν μας εκπροσωπεί σε διεθνές επίπεδο, εκπέμποντας και εκεί έξω την Ελλάδα που θέλουμε».

Ο υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Νίκος Φίλης

Από την πλευρά του, ο υπουργός Παιδείας Νίκος Φίλης ευχαρίστησε το Ίδρυμα Ωνάση, το οποίο, όπως είπε, με τις ενέργειές του τιμά τη διαθήκη του ιδρυτή του. «Για την κυβέρνηση», τόνισε ο υπουργός, «είναι καθήκον να ενισχύσει το δημόσιο σχολείο και γι' αυτό μένει ανοικτή σε συνέργειες με φορείς μη κερδοσκοπικούς, οι οποίοι μπορούν να βοηθήσουν σε κάποια σημεία, όχι συνολικά, αναβάθμισης και ενθάρρυνσης του δημόσιου σχολείου».

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης, το Ίδρυμα Ωνάση τίμησε τους 18 μαθητές που διακρίθηκαν αποσπώντας μετάλλια ή εύφημες μνείες στις Επιστημονικές Ολυμπιάδες το 2015. Επίσης, υποδέχθηκε και συνεχάρη τους γονείς και τους συνοδούς καθηγητές τους. Στην τελετή παρευρέθησαν ακόμη ο Γιάννης Ιωαννίδης, αντιπρόεδρος του Ιδρύματος η Μαριάννα Μόσχου, γραμματέας του ΔΣ του Ιδρύματος ο Παύλος Ιωαννίδης, επίτιμος αντιπρόεδρος του Ιδρύματος, και ο Παρασκευάς Ιωαννίδης, μέλος του ΔΣ του Ιδρύματος.

Υπενθυμίζεται ότι στις Διεθνείς και τις Βαλκανικές Επιστημονικές Ολυμπιάδες του 2015 συμμετείχαν με την υποστήριξη του Ιδρύματος Ωνάση 46 μαθητές και 21 συνοδοί καθηγητές, ενώ 18 μαθητές κατάφεραν να διακριθούν αποσπώντας μετάλλιο (χρυσό, αργυρό, χάλκινο) ή εύφημη μνεία.

Το Ίδρυμα Ωνάση στηρίζει τη συμμετοχή μαθητών στις Επιστημονικές Ολυμπιάδες και το 2016

Ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση συγχαίρει τη μαθήτρια Ζωή Τσαγκαλίδου

Συγκεκριμένα, οι 18 μαθητές που τιμήθηκαν είναι οι εξής:

- Νικόλαος Καρβελάς – χάλκινο μετάλλιο (26η Διεθνής Ολυμπιάδα Βιολογίας)
- Αντώνιος Βαλμάς – χάλκινο μετάλλιο (9η Διεθνής Ολυμπιάδα Αστρονομίας και Αστροφυσικής)
- Γεώργιος Παπαχατζάκης – εύφημη μνεία (9η Διεθνής Ολυμπιάδα Αστρονομίας και Αστροφυσικής)
- Ιωάννης Καλλιμάνης – εύφημη μνεία (9η Διεθνής Ολυμπιάδα Αστρονομίας και Αστροφυσικής)
- Ιωάννης Κουταλιός – εύφημη μνεία (9η Διεθνής Ολυμπιάδα Αστρονομίας και Αστροφυσικής)
- Ζωή Τσαγκαλίδου – εύφημη μνεία (46η Διεθνής Μαθητική Ολυμπιάδα Φυσικής)
- Πέτρος Ντούνης – αργυρό μετάλλιο (56η Διεθνής Μαθηματική Ολυμπιάδα)
- Παναγιώτης Μισιακός – χάλκινο μετάλλιο (56η Διεθνής Μαθηματική Ολυμπιάδα)
- Νέστορας Χαχάμης – χάλκινο μετάλλιο (56η Διεθνής Μαθηματική Ολυμπιάδα)
- Απόστολος Παναγιωτόπουλος – εύφημη μνεία (56η Διεθνής Μαθηματική Ολυμπιάδα)
- Δημήτριος Μελάς – εύφημη μνεία (56η Διεθνής Μαθηματική Ολυμπιάδα)
- Χαρίλαος Πίπης – ασημένιο μετάλλιο (9η Βαλκανική Ολυμπιάδα Πληροφορικής Νέων)
- Γιάννης Τυροβόλας – χάλκινο μετάλλιο (9η Βαλκανική Ολυμπιάδα Πληροφορικής Νέων)
- Αριστοφάνης Ροντογιάννης – χάλκινο μετάλλιο (23η Διεθνής Βαλκανιάδα Πληροφορικής)
- Κωνσταντίνος Αγιάννης – χάλκινο μετάλλιο (23η Διεθνής Βαλκανιάδα Πληροφορικής)
- Βασίλης Κόκκινος – αργυρό μετάλλιο (Ολυμπιάδα Ρομποτικής)
- Αλέξανδρος Πανταζίδης – αργυρό μετάλλιο (Ολυμπιάδα Ρομποτικής)
- Χαράλαμπος Παπαδάκης – αργυρό μετάλλιο (Ολυμπιάδα Ρομποτικής).

(Φωτογραφίες: all4mat.gr)

Η ψηφιακή επανάσταση ως τέχνη στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών

ΓΡΑΦΕΙ Η ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

«Για πες μου, εσύ έχεις ήδη πάει, τι να δω;»

«Εννοείται, το Κεφάλι».

«Να πας στα Πουλιά, απέναντι».

«Φυσικά, τα λέιζερ στο πίσω κτήριο... Είναι φανταστικά εκεί μέσα...»

«Να φορτίσεις το κινητό σου στο φόρεμα».

Μία ερώτηση με δεκάδες απαντήσεις για τη νέα έκθεση της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, η οποία άνοιξε τις πόρτες τις στο κοινό στις 20 Οκτωβρίου 2015 και θα διαρκέσει μέχρι τις 10 Ιανουαρίου 2016. Μία έκθεση που προσκαλεί το κοινό να συμμετάσχει, να παίξει, να δημιουργήσει και να επέμβει σε ένα «παιχνίδι» που μπήκε στα ελληνικά σπίτια τη δεκαετία του '80 (για τους «ψαγμένους») και που γρήγορα, από τη δεκαετία του '90 και μετά, έγινε εργαλείο στα χέρια των καλλιτεχνών.

Η έκθεση αυτή έρχεται να συμπληρώσει τις εξαιρετικές εντυπώσεις που άφησε η προηγούμενη παρουσίαση για τις εφαρμογές του 3D Printing και να δώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις μορφές τέχνης που βρίσκουν εφαρμογή στην καθημερινότητα. Αυτή άλλωστε είναι και η πρόθεση της Στέγης για τις εκθέσεις που θα παρουσιαστούν κατά τη φετινή σεζόν, όπως μάθαμε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου που έδωσε ο διευθυντής της Στέγης Χρήστος Καράς.

Τριγυρνώντας στην έκθεση, ταξίδεψα στον χρόνο. Το Speak and Spell Speech Synthesizer (1978), το οποίο έδωσε το όνομά του στο πρώτο άλμπουμ των Depeche Mode και χρησιμοποιήθηκε από τον ET τον εξωγήινο για να τηλεφωνήσει «στο σπίτι», μου θύμισε το πρώτο ταξίδι που έκανα μόνη μου –στην Αμερική, στα ξαδέλφια μου– σε ηλικία 15 χρονών. Το drum machine Linn LM-1 (1980) μου θύμισε τα τραγούδια που τραγουδούσαμε ουρλιάζοντας στα πάρτι, όπως το «Don't You Want Me Baby» των Human League ή το «Billie Jean» του Michael Jackson. Το Pac-Man, που επιτέλους μπορούσα να το παίζω χωρίς να χρειάζομαι κέρματα, μου ξανάφερε στο μυαλό τον «περίεργο» καθηγητή Φυσικής στη δέσμη, ο οποίος γλίτωνε την απαραίτητη σχολική καζούρα γιατί μας πήγαινε στα «ουφάδικα» για να μάθουμε τι

Το πρόγραμμα της Στέγης για την επόμενη καλλιτεχνική σεζόν

ΓΡΑΦΕΙ Η ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

σημαίνουν οι πλαστικές κρούσεις παίζοντας Arcanoid.

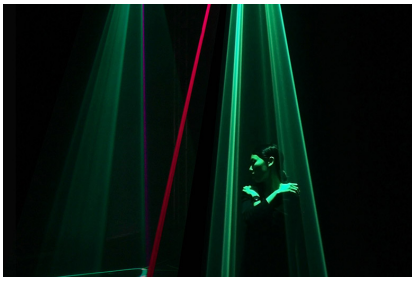
Τότε όλα αυτά ήταν πρωτόγνωρα. Τώρα είναι εκθέματα Ψηφιακής Αρχαιολογίας μαζί με τον πρώτο Mac που χρησιμοποίησα, φοιτήτρια ήδη της Αρχιτεκτονικής, όταν ένας φίλος μηχανολόγος μού είπε να δω αυτό το περίεργο μηχάνημα που μπορούσε να σχεδιάζει ανέξοδα και γρήγορα (αν και λίγο άγαρμπα) όλα εκείνα που με πολύ κόπο και έξοδα δημιουργούσαμε στο χαρτί.

Από τότε πέρασαν πολλά χρόνια. Όλοι λίγο-πολύ συμβιβαστήκαμε με την ιδέα ότι η τεχνολογία είναι μέρος της ζωής μας και μας θυμίζει πόσο γρήγορα τρέχει. Η έκθεση παρουσιάζει με μεγάλη επιτυχία αυτό το πέρασμα. Έχει εκθέματα που αγγίζουν τον κάθε θεατή ανεξαρτήτως ηλικίας. Κυρίως έχει εκθέματα που μετατρέπουν τον καθένα από εμάς σε παιδί και μας προσκαλούν να «παίξουμε» και να συμμετάσχουμε.

Από τα έργα που είδα στην έκθεση στάθηκα ιδιαίτερα σε εκείνα που ανήκουν στην ενότητα «Τα Ψηφιακά μας Μέλλοντα» και ειδικά στον καλλιτέχνη Neil Harbisson με το έργο Eyeborg, που τον βοηθά να μεταφράζει το χρώμα σε ήχο, επιτρέποντάς του να ακούει έναν πολύχρωμο κόσμο, καθώς ο ίδιος πάσχει από μια σπάνια μορφή αχρωματοψίας. Υπάρχει ένα μεγάλο κομμάτι της ψηφιακής τέχνης που εδώ και τώρα κατασκευάζει το Ψηφιακό μας Μέλλον και διευκολύνει με μοναδικό και ανεπανάληπτο τρόπο την καθημερινότητα όλων μας.

Η έκθεση διήρκεσε μέχρι τις 10 Ιανουαρίου 2016 και συνοδεύθηκε από άκρως ενδιαφέροντα εκπαιδευτικά προγράμματα για κάθε ηλικία.

Μπροστά στον καθρέφτη: Αφιέρωμα στον μύθο του Ναρκίσσου και τις σύγχρονες προεκτάσεις του

ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Ηχώ και Νάρκισσος, John William Waterhouse, 1903

I don't care what you think unless it is about me.

Nirvana, «Drain you» (1991)

Η γοητεία που ασκεί ο αρχαιοελληνικός μύθος του Ναρκίσσου είναι αστείρευτη. Αποτελεί πηγή έμπνευσης για καλλιτέχνες και στοχαστές, προσφέροντας πολλαπλά επίπεδα ανάλυσης και εφαρμογών. Ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή ο Νάρκισσος έχει αναδειχθεί σε ένα είδος μυθολογικού σουπερστάρ. Ο ναρκισσισμός έχει γίνει λέξη του συρμού. Οι σύγχρονες δυτικές κοινωνίες έχουν αναπτύξει έμμονο ενδιαφέρον για την εικόνα και όσα αυτή αντιπροσωπεύει, την προσκόλληση στην ομορφιά, την αναζήτηση του εαυτού ή το συχνά υπερμεγεθυμένο Εγώ. Το μάρκετινγκ του εαυτού ποτέ δεν είχε τόσο πολλές διεξόδους: κοινωνικά δίκτυα, selfies, απομνημονεύματα «επωνύμων» και μη. Είναι σαν να υπάρχουν παντού γύρω μας μικροί νάρκισσοι. Ο ψυχαναλυτικός όρος «ναρκισσισμός» έχει ενταχθεί πλήρως στη σύγχρονη κουλτούρα.

Άποψη από το ανακαινισμένο Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης, που φιλοξένησε το φεστιβάλ «Narcissus Now»

Πότε κατηγορούμε κάποιον ότι είναι νάρκισσος; Όταν νιώθουμε ότι δεν μας δίνει όσα ζητάμε. Ποιος μπορεί να αρνηθεί ότι η ανάγκη για «περισσότερα» αποτελεί βασική κινητήρια δύναμη στη σύγχρονη εποχή, όπου το μέτρο χάνεται εύκολα; Ταυτόχρονα, ο μύθος του Ναρκίσσου είναι αναμφίβολα –και– μύθος για τη μοναχικότητα: ο Νάρκισσος τιμωρείται από τη Νέμεση για την αλαζονεία του, επειδή δεν ανταποκρίνεται σε κανέναν έρωτα, άφταστος καθώς είναι σε ομορφιά. Η ποινή του είναι η (μοιραία) ανανταπόδοτη αγάπη για την εικόνα (του) που βλέπει να αντικατοπτρίζεται στο νερό.

Ο Δυτικός κόσμος, βασικό συστατικό του οποίου αποτελεί η μοναξιά, δεν

Μπροστά στον καθρέφτη: Αφιέρωμα στον μύθο του Ναρκίσσου και τις σύγχρονες προεκτάσεις του

ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Οι selfies στην υπηρεσία της αυταρέσκειας

θα μπορούσε να μη γοητευθεί από τον μύθο αυτόν. Ο Νάρκισσος πεθαίνει από μαράζι για τον ανεκπλήρωτο έρωτά του. Το άπιαστο όνειρο, η επιθυμία που δεν μπορεί να ικανοποιηθεί αποτελούν, επιπλέον, στοιχεία που καθιστούν τόσο ισχυρό τον μύθο αυτόν στον σύγχρονο κόσμο. Στη θέση του Ναρκίσσου δίπλα στην πηγή φυτρώνει το ομώνυμο λουλούδι με το μεθυστικό άρωμα. Είναι αυτό που κόβει η Περσεφόνη πριν την αρπάξει ο Πλούτωνας στον Άδη. Η απόσταση από τον ναρκισσισμό ώς τον Κάτω Κόσμο φαίνεται πως είναι μόνο μια δρασκελιά…

Λεπτομέρεια από το έργο του Κωνσταντίνου Κακκανιά για το φεστιβάλ «Narcissus Now»

Ο μύθος εμφανίζεται αρχικά τον 1ο αι. π.Χ. , όμως η πιο διάσημη εκδοχή του είναι εκείνη του Οβιδίου, στο τρίτο βιβλίο των *Μεταμορφώσεων*, όπου ο ποιητής τον συνδυάζει μαγευτικά με τον μύθο της νύμφης Ηχούς. Νέες εκδοχές του εμφανίζονται στο έργο μεταγενέστερων ποιητών των ρωμαϊκών χρόνων, όπως ήταν ο Παρθένιος, δάσκαλος Ελληνικών του Βιργιλίου, ή ο μυθογράφος Κόνων του 1ου αι. μ.Χ., ο οποίος δίνει βίαιο τέλος στον ήρωα. Όλοι όμως συμφωνούν σε ένα: ο έρωτας χωρίς ανταπόκριση, η έμμονη φιλαυτία και η αλαζονεία είναι στοιχεία μη παραγωγικά, αδιέξοδα, τα οποία οδηγούν στον θάνατο…

Στο πολυεπίπεδο θέμα του ναρκισσισμού επικεντρώθηκε το τετραήμερο φεστιβάλ με το οποίο εγκαινίασε το φθινόπωρο τους ανακαινισμένους χώρους του το Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο στη Νέα Υόρκη (βλ. ΑΩ 69). Ήταν μια γιορτή και ταυτόχρονα μια διερεύνηση των διαφόρων εκφάνσεων του μύθου και της επίδρασής του στον σύγχρονο πολιτισμό. Με αφορμή αυτό το φεστιβάλ και με τη βοήθεια συνεργατών που διαπρέπουν ο καθένας στον τομέα του –Γ. Αθανασόπουλος, Γ. Ζαρκαδάκης, Μπ. Ντάβου, Π. Ολάγια–, το *ΑΩ* ετοίμασε το δικό του μικρό αφιέρωμα στον περίπλοκο και συναρπαστικό μύθο του Ναρκίσσου που θα διαβάσετε στις σελίδες που ακολουθούν.

«Δονακών» – Κυλούν ακόμη τα νερά του Ναρκίσσου;

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΠΕΔΡΟ ΟΛΑΓΙΑ

1. Σκηνικό του μύθου 2. Ερείπια εκκλησιών της Ξηρονομής 3. Ξωκλήσι της Αγίας Τριάδος 4. Περιοχή της Τάτιζας 5. Αρχαίες Θεσπιές 6. Αρχαία Άσκρα 7. Κοιλάδα των Μουσών 8. Πηγή Αγανίππη 9. Πηγή Ιπποκρήνη 10. Σημερινή κοίτη του Δονακώνα

Λίγες μυθικές εικόνες έχουν σαγηνέψει τόσο πολύ τη φαντασία της Δύσης όσο η εικόνα εκείνου του όμορφου Έλληνα νεαρού που πέθανε παγιδευμένος από τη θέα του ειδώλου του. Ορμώμενη πιθανόν από τη μακρινή και ξεχασμένη λατρεία κάποιου θεού ή ήρωα σχετιζόμενου με τον θάνατο και τη βλάστηση, η ιστορία του Ναρκίσσου έχει διανύσει τους αιώνες σαν ηθικό μυθολόγημα που νουθετεί με ωραίο τρόπο για την υπέρμετρη φιλαυτία, την αλαζονεία και τη ματαιότητα.

Ήταν ο Οβίδιος, στις *Μεταμορφώσεις του*,[1] εκείνος που αποκρυστάλλωσε για πάντα τούτη την ιστορία, απεικονίζοντας με επιδεξιότητα στους στίχους του στοιχεία του μύθου, όπως την παράξενη προφητεία του Τειρεσία («Θα φτάσει στα γεράματα, μονάχα αν δεν γνωρίσει τον εαυτό του»),[2] τον αγχώδη διάλογο με τη Νύμφη Ηχώ («που να σωπαίνει δεν μπορεί όταν της μιλούν, ούτε και να μιλάει εκείνη πρώτη»),[3] την τιμωρία της Ραμνουσίας Νέμεσης («Κι αν αγαπάει εκείνος, το αγαπημένο να μην κατέχει πρόσωπο»)[4] και, βεβαίως, την ιδεοληπτική εικόνα του Ναρκίσσου («να φλογίζει και να φλέγεται»),[5] αιχμαλώτου της φιλαυτίας του.

Έτσι, όπως ο Οβίδιος συνέλαβε τον Νάρκισσο, τον αναπόλησαν αργότερα οι τοιχογραφίες της Πομπηίας, τα ψηφιδωτά της Αντιόχειας, οι μεσαιωνικοί στίχοι του *Roman de la Rose*, οι γενεαλογίες των θεών των Εθνικών που συνέταξε ο Boccaccio, το θέατρο του Calder η, οι καμβάδες του Tintoretto, του Caravaggio και του Poussin, τα γλυπτά του Rodin και του Brancusi, τα κείμενα του Rilke και του Beckett, οι παρτιτούρες του Scarlatti και του Gluck, καθώς και οι δυσνόητες θεωρίες του Freud.

Σε αναζήτηση σκηνικού

Οι λιγοστές αρχαίες πηγές που, πέρα από τον Οβίδιο, διατηρούν κάποια μνήμη του μύθου αυτού,[6] τον συσχετίζουν ασαφώς με την περιοχή των Θεσπιών, στη Βοιωτία· μόνο ένα λιτό και αμφιλεγόμενο χωρίο του περιηγητή Παυσανία[7] μάς προσφέρει μια φειδωλή ένδειξη για να επιχειρήσουμε την επί τόπου τοποθέτηση του σκηνικού της περιβόητης ιστορίας του Ναρκίσσου: «Θεσπιέων δὲ ἐν τῇ γῇ Δονακῶν ἐστιν ὀνομαζόμενος· ἐνταῦθά ἐστι Ναρκίσσου πηγή».

«Δονακών» – Κυλούν ακόμη τα νερά του Ναρκίσσου;

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΠΕΔΡΟ ΟΛΑΓΙΑ

Χαράδρα στα νοτιοανατολικά της Ελλοπίας

Η λέξη «Δονακών» αποτελεί ένα άπαξ, ένα αινιγματικό τοπωνύμιο χωρίς καμία αναφορά σε άλλη πηγή, το οποίο δεν ξέρουμε με βεβαιότητα αν προσδιορίζει ποταμό, θέση, οικισμό ή ακόμη και πηγή, αφού τα χειρόγραφα και οι παλιές εκδόσεις της *Ελλάδος Περιηγήσεως* διίστανται ως προς την αποτύπωση του συγκεκριμένου εδαφίου, αλλάζοντας έως και το γένος του εν λόγω τοπωνυμίου.[8]

Ας αποτολμήσουμε λοιπόν μια υπόθεση: αν αναγνωσθεί στα συμφραζόμενά της («Ἐπὶ δὲ ἄκρᾳ τῇ κορυφῇ τοῦ Ἑλικῶνος ποταμὸς οὐ μέγας ἐστὶν ὁ Λάμος. Θεσπιέων δὲ ἐν τῇ γῇ Δονακών ἐστιν ὀνομαζόμενος…»), η έκφραση του Παυσανία –με τη διατύπωση που δίδεται εδώ– μοιάζει να αναφέρεται σε ένα ποτάμι, το οποίο γεννιέται στις κορυφές του Ελικώνα με το όνομα Λάμος[9] και, διασχίζοντας τα εδάφη των Θεσπιέων, γίνεται γνωστό ως Δονακών. *Δονακών* είναι κύριο όνομα, παράγωγο αναμφίβολα της λέξης *δόναξ*, που σημαίνει «καλάμι», κάτι που μας κάνει να φανταστούμε την αρχαία θέση ως έναν καλαμιώνα όπου τρέχουν νερά. Πού ακριβώς όμως βρίσκεται τούτος ο τόπος όπου ο περιηγητής είδε την πηγή και άκουσε την ιστορία του Ναρκίσσου; Σώζεται άραγε σήμερα;

Ο πρώτος αρχαιοδίφης ταξιδιώτης που, σε «νεότερους» καιρούς, αποτόλμησε την ταύτιση του Δονακώνος είναι ο πολυπράγμων Άγγλος George Wheler, ο οποίος, έπειτα από πολλά ταξίδια στην Ευρώπη και την Ανατολή, δημοσιεύει στο Λονδίνο, το 1682, το έργο του *A Journey into Greece*. Από την ανάγνωσή του[10] –και έχοντας υπόψη τις μεταγενέστερες ανασκαφές στην περιοχή– συμπεραίνεται ότι ο Wheler δεν τοποθετεί με ακρίβεια τις αρχαίες Θεσπιές αλλά μετατοπίζει τη θέση τους νοτιοδυτικά, κοντά στη σημερινή Ξηρονομή· ωστόσο, ελαφρώς βορείως της ενδεδειγμένης θέσης, ο ταξιδιώτης αναφέρει με το όνομα *Tadza* έναν μικρό οικισμό –σήμερα εξαφανισμένο– όπου συναντά κάποια αρχαία κατάλοιπα, μεταξύ των οποίων «a curious Fountain», την οποία συσχετίζει με την πηγή που είδε ο Παυσανίας και που τον κάνει να εικάζει ότι εκείνα τα ερείπια ανήκουν σε μιαν αρχαία «πόλη», ονόματι Δονακών.

Στις αρχές του 19ου αιώνα, ο νεαρός ντιλετάντης William Gell, καρδιακός φίλος του Byron και του Scott, περιγράφει με ακρίβεια ωρών και λεπτών εκατοντάδες διαδρομές στην Ελλάδα, στα χνάρια του Παυσανία και του Στράβωνα: αφιχθείς στις «καλύβες» του *Tatatzi*, βλέπει κι αυτός χαλάσματα από τάφους και επιγραφές δίπλα σε ένα ρυάκι και μία εκκλησία, αλλά ταυτίζει το *Neo Chorio (Νεοχώρι)* –και όχι το *Tatatzi*– με τον τόπο που ο Wheler ονομάζει Δονακώνα· άλλωστε, κρατάει το εύηχο τοπωνύμιο αυτό για να αναφερθεί στο ποτάμι που, κατεβαίνοντας από τον Ελικώνα, περνάει δίπλα από το χωριό *Exeromaies (Ξηρονομή)*.[11]

«Δονακών» – Κυλούν ακόμη τα νερά του Ναρκίσσου;

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΠΕΔΡΟ ΟΛΑΓΙΑ

Νερά του Δονακώνα

Την ίδια σχεδόν χρονιά, ο διάσημος Ιρλανδός ζωγράφος και αρχαιολόγος Edward Dodwell αναφέρει κι αυτός ότι πέρασε από την περιοχή της Tatĕza[12] –που όμως τοποθετεί στους βόρειους πρόποδες του Ελικώνα– και ότι είδε εκεί μια πηγή, την οποία δεν συσχετίζει με τον Νάρκισσο, όπως έκανε ο Wheler, αλλά με τη θρυλική πηγή Αγανίππη, την οποία αναφέρει και ο Παυσανίας.[13]Έτσι λοιπόν, η μαρτυρία του προκαλεί σύγχυση, τουλάχιστον όσον αφορά τον ακριβή εντοπισμό της τότε γνωστής ως Tatĕza περιοχής.

Κάποια χρόνια μετά, ο ανήσυχος συνταγματάρχης W. M. Leake –έμπειρος στη χαρτογράφηση και τις τοπογραφικές ταυτίσεις– περνάει με τη σειρά του από την περιοχή Tadza, προλαβαίνοντας να δει αρχαίους ογκόλιθους, μια ερειπωμένη εκκλησία και τα κατάλοιπα από κάτι που έμοιαζε με αρχαία κρήνη.[14] Επομένως, συνυπογράφει τη γνώμη του Wheler και αποδίδει τα ερείπια στον υποθετικό οικισμό Δονακώνα· το ίδιο θα κάνουν αργότερα και άλλοι μελετητές, όπως ο Bursian, ο Frazer και ο Παπαχατζής.[15]

Στις μέρες μας πλέον, οι ανασκαφές του Σπυρόπουλου στην περιοχή της εξαφανισμένης *Τάτιζας*[16] επιβεβαιώνουν την ύπαρξη ενός αρχαίου οικισμού και, περιέργως, ενός κυκλικού οικοδομήματος, που θα μπορούσε να είναι η κρήνη που είδαν ο Wheler και ο Leake, αν και όχι απαραίτητα εκείνη που αναφέρει ο Παυσανίας σε σχέση με τον Νάρκισσο. Επίσης, πέρα από αυτές τις τοπογραφικές εικασίες βάσει του κειμένου του αρχαίου περιηγητή, η γη έχει διαφυλάξει ένα υποβλητικό επίγραμμα,[17] αφιέρωμα του αυτοκράτορα Αδριανού στον θεό Έρωτα, όπου τεκμηριώνεται η γειτνίαση της πόλης των Θεσπιών και του Όρους Ελικώνα με τον «ανθισμένο κήπο του Ναρκίσσου» («Ναρκίσσου παρὰ κῆπον ἀνθόεντα»).

Είναι ορατός αυτός ο τόπος σήμερα; Θα ήταν αναγνωρίσιμος άραγε, σε περίπτωση που υπάρχει ακόμη; Προχωρώντας προς δυσμάς στον επαρχιακό δρόμο που ενώνει τις Θεσπιές με τη Θίσβη, στα έξι χιλιόμετρα από τα ερειπωμένα τείχη της πρώτης πόλης, περνάει κανείς δίπλα από το παλιό ξωκλήσι της Αγίας Τριάδος, κρυμμένο στην ομαλή πλαγιά πίσω από μια συστάδα κυπαρισσιών και πεύκων. Στην άλλη πλευρά του δρόμου, στην πεδιάδα, οι ανασκαφές της δεκαετίας του '60 έφεραν στο φως κατάλοιπα από κτίσματα και αρχαία όστρακα: φημολογείται ότι εκεί βρίσκονταν τα σπίτια της *Τάτιζας*, αλλά δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς με βεβαιότητα ότι υπήρξε και εκεί μια αρχαία κώμη με το όνομα Δονακών. Ο αινιγματικός τόπος στους πρόποδες του Ελικώνα που οι Ευρωπαίοι ταξιδιώτες ονομάζουν *Τάτιζα* (με μικρές φωνητικές παραλλαγές) μοιάζει να ήταν μια λιγότερο σαφής περιοχή ανάμεσα στο Νεοχώρι και την Ξηρονομή, παρ' όλο που η πρόσφατη τοπογραφική μελέτη του Farinetti[18] υποστηρίζει ότι, μεταξύ 15ου και 17ου αιώνα, το αρβανίτικο χωριό *Τάτιζα* στεκόταν στις ποτα-

«Δονακών» – Κυλούν ακόμη τα νερά του Ναρκίσσου;

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΠΕΔΡΟ ΟΛΑΓΙΑ

Ερείπια εκκλησιών της Ήρονομής

μογενείς προσχώσεις βόρεια της Ήρονομής, πάνω στον δρόμο Θεσπιές–Θίσβη.

Συνεξετάζοντας εντέλει αυτές τις πληροφορίες και προβάλλοντάς τες πάνω στο σημερινό έδαφος, αμυδρή είναι η εικόνα που μπορούμε να έχουμε για τον «Κήπο του Ναρκίσσου». Κοντά στα πρώτα σπίτια της Ήρονομής, στα νότια του ποταμού, σώζονται σήμερα συγκεχυμένα ερείπια τριών παλαιών χριστιανικών ναών, περιτριγυρισμένων από ασβεστωμένα πεύκα δίπλα στο σύγχρονο παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου.[19] Οι αρχαίοι ογκόλιθοι που χρησιμοποιήθηκαν τότε για την ανέγερση αυτών των εκκλησιών βρίσκονταν, πιθανότατα, ανάμεσα στα ξεχασμένα ερείπια της κοιλάδας της *Τάτιζας*. Είναι, προς το παρόν, τα μόνα εύκολα ορατά κατάλοιπα εκείνου του αβέβαιου οικισμού όπου άκουσε ο Παυσανίας την ιστορία του Ναρκίσσου. Εδώ λοιπόν, σε αυτές τις ποταμογενείς προσχώσεις όπου σήμερα φυτρώνουν καλλιέργειες, είναι που πρέπει να τοποθετήσουμε τον μύθο του.

Ο Wheler, του οποίου το βοτανολογικό ενδιαφέρον ξεπερνούσε ακόμη και το αρχαιολογικό, δεν είδε ναρκίσσους σε αυτούς τους κάμπους, αλλά το απέδωσε στην εποχή του χρόνου, πεπεισμένος ότι η άνοιξη θα τους έκανε να ανθήσουν ξανά. Το πιο πιθανόν, όπως αποδεικνύουν η ετυμολογία και η προσεκτική ανάγνωση του Παυσανία, είναι ότι ο Δονακών ήταν αρχικά ποτάμι, το «Ποτάμι των Καλαμιών», που σίγουρα φύτρωναν σε τούτο τον τόπο, όπως ακόμη φυτρώνουν. Τα νερά του, όπως υπέθεσε ο Gell,[20] κατεβαίνουν από τον Ελικώνα και φτάνουν έως εδώ αφού διασχίσουν τη μικρή χαράδρα στα νοτιοανατολικά της Ελλοπίας. Σε αυτή την πεδιάδα, πράσινη και ηλιόλουστη σήμερα, ήταν κάποτε ο «Κήπος του Ναρκίσσου». Τα νερά όπου ο νεαρός Θεσπιεύς θαύμαζε, αιχμαλωτισμένος, το είδωλό του ποτίζουν σήμερα αυτούς τους κάμπους με τα ελαιόδεντρα και τα σιτηρά στους πρόποδες του όρους των Μουσών.

(Ο Πέδρο Ολάγια είναι συγγραφέας και ελληνιστής, CHS Hellas Fellow in Geography of Myths του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ).

«Δονακών» – Κυλούν ακόμη τα νερά του Ναρκίσσου;

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΠΕΔΡΟ ΟΛΑΓΙΑ

Όρος Ελικώνας

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Οβίδιος, *Μετ.* ΙΙΙ, σελ. 339 κ.ε.

2 *Ό.π.* ΙΙΙ, σελ. 346 κ.ε. («De quo consultus, an esset / tempora maturae visurus longa senectae, / fatidicus vates ‘si se non noverit’ inquit»).

3 *Ό.π.* ΙΙΙ, σελ. 357–8 («quae nec reticere loquenti / nec prior ipsa loqui didicit»).

4 *Ό.π.* ΙΙΙ, σελ. 405 («sic amet ipse licet, sic non potiatur amato»).

5 *Ό.π.* ΙΙΙ, σελ. 426 («pariterque accendit et ardet»).

6 Παυσανίας ΙΧ, 31.7–9· Κόνων: *Διηγήσεις* XXIV· Λουκιανός: *Ἀληθῆ διηγήματα* 2.17 και 19· Ευστάθιος *Παρεκβολαὶ εις την Ομήρου Ιλιάδα* Ι, 406· Πλίνιος *Φυσική Ιστορία* XXI, 75· Για την εκδοχή του Παπύρου του Οξυρρύγχου, που αποδίδεται στον Παρθένιο, πρβλ. David Keys, «Ancient manuscript sheds new light on an enduring myth», *BBC History Magazine*, τόμ. 5, τ. 5 (Μάιος 2004), σελ. 9.

7 Παυσανίας ΙΧ, 31.7-9.

8 Πέρα από την εκδοχή που αναφέρεται εδώ, άλλα χειρόγραφα και παλιές εκδόσεις γράφουν: «Θεσπιέων δὲ ἐν τῇ γῇ ἡ Δονάκων ἐστὶν ὀνομαζομένη».

9 Ίσως, παραλλαγή του ονόματος *Ὁλμειός*, που αναφέρουν ο Ησίοδος *(Θεογ. 6)* και ο Στράβων (9, 407) ως παραπόταμο του Περμησσού.

10 G. Wheler, *A journey into Greece* (London, 1672), σελ. 471.

11 W. Gell, *The Itinerary of Greece, with a commentary on Pausanias and Strabo, and an account of the Monuments of Antiquity at present existing in that country, compiled in the years 1801*, 2, 5, 6 etc. (London, 1810/18272), σελ. 118–119.

12 E. Dodwell, *A Classical and Topographical Tour through Greece* (London, 1819), σελ. 257.

13 IX, 29.5.

14 W. M. Leake, *Travels in Northern Greece II* (London, 1835), σελ. 500 κ.ε.

15 C. Bursian, *Geographie von Griechenland I* (Leipzig, 1862)· J. Frazer, *Pausanias’ Description of Greece V* (London, 1913)· N. Παπαχατζής, *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις(Βοιωτικά)*, σελ. 199, σημ. 1.

16 Σπυρόπουλος (1966) *Αρχ. Δελτίο* 21. Για περισσότερες πληροφορίες γύρω από τα αρχαιολογικά ευρήματα και την τοπογραφία της περιοχής, βλ. E. Voltyraki, «Byzantine Xeronomi»· *Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού,* Βοιωτία· P. W. Wallace, «Hesiod and the Valley of the Muses», *Greek, Roman and Byzantine Studies* 15, τ. 1 (1974), σελ. 5–24.

17 IG VII 1828.

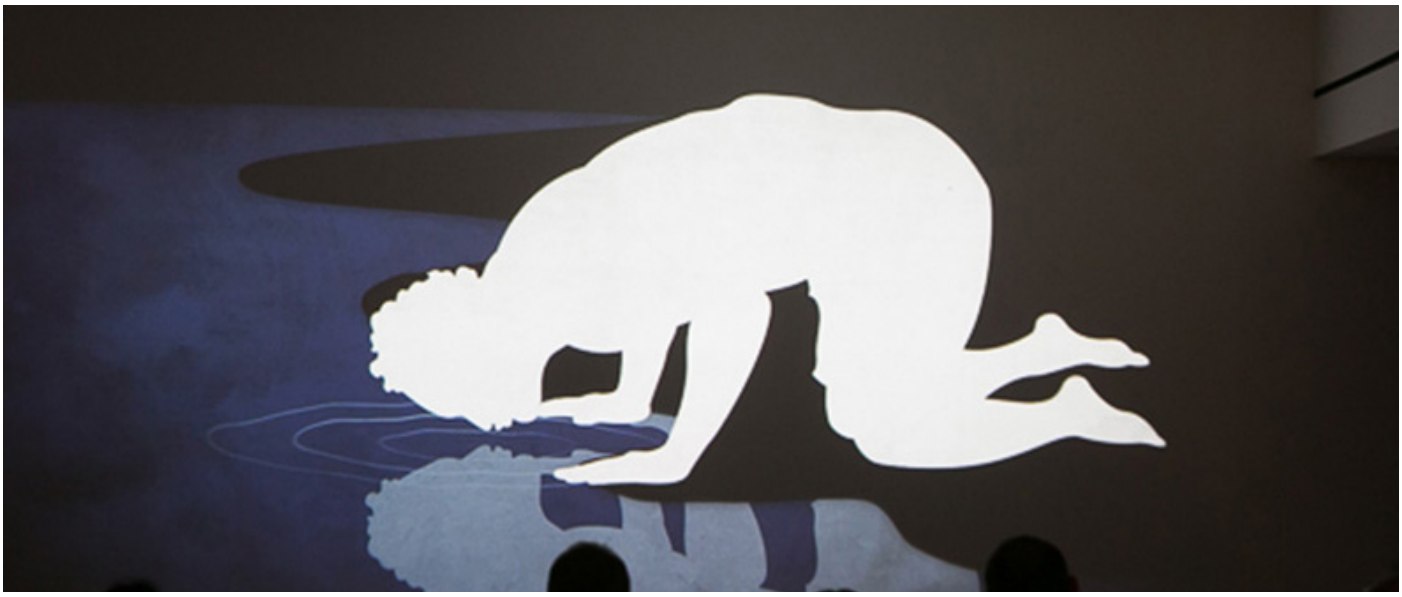
18 E. Farinetti, B*oeotian Landscapes. A GIS-based study for the reconstruction and interpretation of the archaeological datasets of ancient Boeotia* (Oxford, 2011), σελ. 175.

19 38° 15΄ 07΄΄ Β, 23° 04΄ 23΄΄ Α.

20 W. Gell, *ό.π.*, σελ. 119.

Selfies ή, αλλιώς, εαυτούληδες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΠΕΤΤΙΝΑ ΝΤΑΒΟΥ

Στην εισήγησή της στο εναρκτήριο συμπόσιο του νεοσύστατου κλάδου Ψυχολογίας των Μέσων της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας, τον Μάιο του 2015, η συντονίστρια του αντίστοιχου κλάδου της Αμερικανικής Ψυχολογικής Εταιρείας επιχειρούσε ενθουσιωδώς να «αποδαιμονοποιήσει» τις selfies, υποστηρίζοντας ότι αποτελούν ένα είδος αυτοεξερεύνησης και κοινωνικού πειραματισμού, το οποίο έχει τόσο μεγάλη απήχηση επειδή έτσι αισθανόμαστε ασφαλείς, νιώθουμε αυτοπεποίθηση και διατηρούμε τον έλεγχο της παρουσίασης του εαυτού μας, ιδιαίτερα εάν είμαστε έφηβοι ή νέοι. Οι selfies, υποστήριζε, αντιπροσωπεύουν μερικές φορές μια πιο αληθινή εικόνα του απεικονιζόμενου από ό,τι μια τυπική φωτογράφισή του από κάποιον άλλον.

Ωστόσο, στην ίδια γραμμή και ως απάντηση στην κριτική ότι οι αυτοφωτογραφίες αντανακλούν μια ναρκισσιστική τάση του ατόμου, το οποίο αυτοσκηνοθετείται με πρόθεση να προσελκύσει και να εντυπωσιάσει ένα φανταστικό κοινό, ορισμένοι άλλοι ψυχολόγοι αντιτείνουν ότι η selfie δίνει έμφαση στην έντονη ανάγκη για προσωπική ικανοποίηση του φωτογράφου –ο οποίος, βέβαια, εδώ τυχαίνει να είναι και το μοντέλο– και στην επιθυμία του να ανήκει, αποτελώντας έτσι ένα ζωτικό κοινωνικό εργαλείο και μια μέθοδο για να συνδεθεί κανείς με τους άλλους. Από αυτή την οπτική γωνία, λοιπόν, οι selfies διευρύνουν το πεδίο της κοινωνικής συνάφειας και τις δυνατότητες πειραματισμού με την εικόνα μας.

Το βλέμμα του Άλλου και ο χαιρετισμός του ήταν ανέκαθεν σημάδια αναγνώρισης της ύπαρξής μας, ιδιαίτερα σημαντικά για να τοποθετήσουμε τον εαυτό μας σε μια θέση ανάμεσα σε άλλα μέλη μιας κοινότητας, να αυτοπροσδιοριστούμε και να κατανοήσουμε ποιοι είμαστε, ιδιαίτερα έως και το τέλος της εφηβείας, όπου οι διεργασίες και οι πειραματισμοί γύρω από την ταυτότητα βρίσκονται στο αποκορύφωμά τους. Κάποτε οι διεργασίες αυτές καταλαγιάζουν, χωρίς όμως ποτέ να σταματούν εντελώς, γιατί ιδιαίτερα στους ρευστούς καιρούς μας, το «ποιος/ποια είμαι» και «τι θέλω από τη ζωή» παραμένουν ερωτήματα βασανιστικά ανοιχτά μέχρι τέλους. Πάντα, λοιπόν, μας χρειάζεται το βλέμμα του άλλου, για να μας επιστρέφει πτυχές της απάντησης. Τα σημεία αναγνώρισης, τα κοινωνικά «χάδια» –ή strokes, όπως τα ονόμασε ο Berne–[1] αποτελούν τη θεμελιώδη μονάδα κοινωνικής δράσης και είναι, σε επίπεδο ψυχολογικό, τόσο σημαντικά όσο και η τροφή σε επίπεδο βιολογικό.

Ή, τουλάχιστον, έτσι είχαν τα πράγματα πριν από την έλευση του ψηφιακού χωροχρόνου, όταν η επικοινωνία διεξαγόταν σε έναν πεπερασμένο από τις αισθήσεις χώρο συμπαρουσίας, όπου οι επικοινωνούντες υπήρχαν «ολόκληροι», με όλες τους τις αισθήσεις, ασκηνοθέτητοι ή έστω στοιχειωδώς σκηνοθετημένοι βάσει κάποιων κοινωνικών κανόνων αυτοπαρουσίασης και συμπεριφοράς, οι οποίοι όμως δεν μπορούσαν εύκολα να μασκαρέψουν τα διάφορα αυθόρμητα σημάδια σκέψεων και συναισθημάτων. Πώς να ελέγξεις, άλλωστε, ένα κοκκίνισμα αμηχανίας; Στον μεσολαβημένο διά της οθόνης χώρο, όπου ο χρόνος ελέγχεται γιατί μπορεί να παγώσει σε σκηνοθετημένες στιγμές, τα παραπάνω αποκτούν μιαν άλλη

Selfies ή, αλλιώς, εαυτούληδες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΠΕΤΤΙΝΑ ΝΤΑΒΟΥ

διάσταση. Εδώ, ο «εαυτός», εξοπλισμένος με νέες δυνατότητες, μπορεί να φανταστεί έναν κόσμο πέρα από την άμεση εντοπιότητά του, «έναν κόσμο κινδύνων και ευκαιριών, μέσω των οποίων μπορεί να συγκροτηθεί μια καινούργια ζωή μέσα από συνεχείς εξομοιώσεις της πραγματικής και της υποκατάστατης εμπειρίας».[2]

Απομακρυσμένο από το αναπόφευκτο βλέμμα του άλλου, το άτομο έχει τώρα τη δυνατότητα να επιλέξει πολλές νέες προοπτικές του εαυτού του και να τον φαντάζεται «εμπλουτισμένο» και διεσταλμένο από όλες αυτές τις προοπτικές· με τη μόνη διαφορά ότι η αναγνώριση της ύπαρξης που προκύπτει από αυτές τις προοπτικές είναι τόσο άυλη όσο και ο ψηφιακός χώρος και τόσο εφήμερη όσο διαρκεί η παρουσία μας σε αυτόν. Με την έξοδό μας, ο εμπλουτισμένος εαυτός αδειάζει και σβήνει.

Όλες οι πτυχές του εαυτού[3] και της ταυτότητας αποκτούν διαφορετικές διαστάσεις στον ψηφιακό χωροχρόνο:

Η οικολογική πτυχή του εαυτού, που γίνεται απευθείας αντιληπτή από το άτομο σε αναφορά με το άμεσο φυσικό περιβάλλον, δέχεται καθημερινά κάποιες δεκάδες βλέμματα –σημάδια αναγνώρισης της ύπαρξης–, τα οποία στο ψηφιακό σύμπαν μπορούν να διογκωθούν σε εκατοντάδες «likes».

Η διαπροσωπική πτυχή, επίσης απευθείας αντιληπτή μέσα από τις σχέσεις μας με άλλους ανθρώπους και μέσα από σήματα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, συναισθημάτων, διυποκειμενικότητας και επικοινωνίας, διαστέλλεται στον ψηφιακό χώρο σε αναρίθμητους πραγματικούς και οιονεί άλλους, και η αναγνώριση της ύπαρξης υπερπολλαπλασιάζεται.

Η τρίτη πτυχή του εαυτού, ο εκτεινόμενος εαυτός, που βασίζεται στη μνήμη του παρελθόντος, την αίσθηση του παρόντος και την προεικασία του μέλλοντος, παγώνει. Το άτομο γίνεται η selfie του της στιγμής.

Η ιδιωτική πτυχή του εαυτού που αναδύεται, καθώς ανακαλύπτουμε ότι οι προσωπικές μας εμπειρίες είναι αποκλειστικά και μόνον δικές μας, αποκτά νέες δυνατότητες, γιατί τώρα μπορεί να δημοσιοποιηθεί.

Τέλος, η εννοιολογική πτυχή –η αυτοαντίληψη, με άλλα λόγια–, που αντλεί το νόημά της από ένα δίκτυο κοινωνικά εγκαθιδρυμένων υποθέσεων και θεωριών αναφορικά με την ανθρώπινη φύση γενικώς και τον εαυτό μας ειδικώς, διογκώνεται περιστασιακά. Τόσο πολλά likes σε μία selfie μπορούν να προσφέρουν απεριόριστο αυτοθαυμασμό, ο οποίος όμως είναι εύθραυστος και άυλος. Εκτός δικτύου, ξεφουσκώνει… Και η επόμενη selfie γίνεται καταναγκαστική επιταγή.

Selfies ή, αλλιώς, εαυτούληδες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΠΕΤΤΙΝΑ ΝΤΑΒΟΥ

Αυτή η ανακατάταξη των φυσικών ορίων του εαυτού δημιουργεί μια εμπειρία πολύ κοντά στη «μεγιστοποίηση της ύπαρξης», όπως την ονόμασε ο Baudrillard: μέσα από τον πολλαπλασιασμό των επαφών και των σχέσεων, που δεν αφήνουν όμως χώρο για βάθος, ουσία και διάρκεια, αφού είναι αποσπασματικές και εφήμερες, η συγκρότηση του εαυτού μετατρέπεται από αναζήτηση προσωπικού νοήματος σε «μια γενικευμένη περιέργεια» που διαχέεται και στον εαυτό και την κεντρίζει μια διάχυτη έμμονη ιδέα, η «fun morality» ή η επιταγή να διασκεδάσουμε, να εκμεταλλευτούμε στο έπακρο όλες τις δυνατότητες για να συγκλονιστούμε, να απολαύσουμε ή να ικανοποιηθούμε.[4] Μόνον που αυτή η μεγιστοποίηση της ύπαρξης οδηγεί εντέλει στη συρρίκνωση μιας συγκροτημένης και σταθερής αίσθησης εαυτού, αφού το άτομο δεν αντλεί από «μέσα του», δηλαδή από την επεξεργασία της ζωής και της εμπειρίας του, τη συνοχή και τη διάρκεια της αίσθησης του «ποιος/ποια είναι», αλλά κυρίως «απ' έξω» του, από τα αμέτρητα και εφήμερα likes, που όμως εξαφανίζονται στην εκτός δικτύου ζωή.

Όπως τα παγκόσμια συμβάντα με την εξάπλωση των μέσων χάνουν τη συνοχή τους και παίρνουν τη μορφή της παράθεσης ιστοριών και στοιχείων που δεν έχουν τίποτε κοινό εκτός του ότι είναι επίκαιρα και συμπερασματικά –γιατί παρατίθενται παράλληλα σε μια πλασματική αφήγηση από την οποία η έννοια του τόπου έχει εξατμιστεί και η εις βάθος γνώση αναφορικά με το συμβάν είναι απούσα–, έτσι και με τον εαυτό, η «εντύπωση της συρραφής» –το collage effect, κατά τον Giddens–[5] μέσα από μια συλλογή selfies αντικαθιστά τη συνεκτική αφήγηση του εαυτού.

Και όπως τα μέσα επέτρεψαν την εισβολή μακρινών τόπων και συμβάντων στη συνείδηση της καθημερινότητας, που δεν τα βιώνουμε αλλά τα γνωρίζουμε, και αν τύχει να τα ζήσουμε πραγματικά (π.χ. σε ένα μακρινό εξωτικό ταξίδι) δημιουργούν μια αίσθηση «αντιστροφής της πραγματικότητας»,[6] πως δηλαδή ό,τι παρακολουθούσαμε ήταν πιο ζωντανό και χειροπιαστό από αυτό που τελικά ζήσαμε, έτσι και η selfie κάνει χειροπιαστή τη στιγμή μας. Επιβεβαιώνει και διευρύνει την αίσθηση αυτού που θέλουμε να πιστέψουμε ότι βιώναμε όταν την βγάζαμε.

Όλο αυτό προσδίδει στην ανθρώπινη ύπαρξη και δραστηριότητα έναν κίβδηλο χαρακτήρα, όπου η ζωή «γίνεται καλύτερα κατανοητή ως μια υπόθεση επαναλαμβανόμενης αναγνώρισης του πλασματικού.[7] Κατά τον Lasch,[8] αυτός ο πολλαπλασιασμός των εικόνων στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνικών και πολιτισμικών μετατροπών, αλλάζει τα πρότυπα εκκοινωνισμού και ευνοεί τη μετάβαση από την ενδοστρέφεια στον ναρκισσισμό, επιφέροντας καθοριστικές αλλαγές στην οργάνωση της προσωπικότητας. Ο εαυτός χάνει τη συνοχή του μέσα στον χώρο και τον χρόνο και μετατρέπεται σε πολλούς άυλους, εφήμερους και εξαιρετικά εύθραυστους εαυτούληδες, αφού η ύπαρξή τους σβήνει μόλις σβήσει και η οθόνη που τους προβάλλει.

(Η Μπεττίνα Ντάβου είναι καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.)

Selfies ή, αλλιώς, εαυτούληδες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΠΕΤΤΙΝΑ ΝΤΑΒΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 E. Berne, *Games People Play* (New York: Ballantine Books, 1964).

2 J. B. Thompson, *Νεωτερικότητα και Μέσα Επικοινωνίας*, μτφρ. Γ. Καραμπίνη και Ν. Σώκου (Αθήνα: Παπαζήσης, 1998).

3 U. Neisser, «Five Kinds of Self-Knowledge», *Philosophical Psychology*, 1, 1988, σελ. 35–59.

4 Z. Μπωντριγιάρ [J. Baudrillard], *Η Καταναλωτική Κοινωνία*, μτφρ. Β. Τομανάς (Αθήνα: Νησίδες, 2000).

5 A. Giddens,T*he Consequences of Modernity* (Cornwall: Polity Press: 1990).

6 *Στο ίδιο*.

7 A. Giddens, *Modernity and Self Identity* (Cornwall: Polity Press, 1991).

8 K. Λας [C. Lasch], *Η Κουλτούρα του Ναρκισσισμού*, μτφρ. Β. Τομανάς (Σκόπελος: Νησίδες, 2008).

Ναρκισσισμός στη μουσική: Από τους δεξιοτέχνες του παρελθόντος στη μουσική βιομηχανία του σήμερα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Franz Liszt, μέγας δεξιοτέχνης αλλά και νάρκισσος, συνέπαιρνε τα πλήθη σε κάθε του εμφάνιση. Εδώ, σε ρεσιτάλ το 1842.

Το 2011, στο PsycNET της Αμερικανικής Ψυχολογικής Ένωσης δημοσιεύθηκε ένα άρθρο των DeWall, Pond, Campbell και Twenge,[1] στο οποίο, μέσα από τη γλωσσική ανάλυση των στίχων δημοφιλών τραγουδιών της περιόδου 1980–2007, οι συγγραφείς διαπίστωσαν μια στατιστικά σημαντική άνοδο του ναρκισσισμού στη μουσική, με τις λέξεις «εγώ» και «εμένα» («I», «me») να αντικαθιστούν σταδιακά το «εμείς» και το «εμάς» («we», «us»). Απτά παραδείγματα ύπαρξης ναρκισσιστικών στίχων μπορούν να εντοπιστούν σε πολλά πρόσφατα δημοφιλή τραγούδια: «My Humps» των Black Eyed Peas (Interscope Records, 2005), «Sexy Back» του Justin Timberlake (FutureSex/LoveSounds, 2006), «Can't Tell Me Nothing» του Kanye West (Rock-a-Fella Records LLC, 2007) και της λοιπής δισκογραφίας του, «Milkshake» της Kelis (EMI Music, 2009), «Flawless» της Beyoncé (Parkwood-Columbia, 2013) κ.ά.

Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι σε όλα τα παραπάνω τραγούδια, όπως και σε πολλά ακόμη, κυριαρχούν λέξεις που σχετίζονται με την «αυτοεστίαση» και την αντικοινωνική συμπεριφορά, ενώ οι φράσεις που σχετίζονται με θετικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και συναισθήματα βρίσκονται σε ύφεση. Η ερευνητική ομάδα τόνισε ότι αυτά τα ευρήματα παρέχουν νέα στοιχεία σχετικά με το πώς οι αλλαγές στα κατ' εξοχήν αντικείμενα του κοινωνικού περιβάλλοντος μπορούν να αποτελέσουν ένα «παράθυρο» προς την κατανόηση των πολιτισμικών αλλαγών, καθώς και ψυχολογικών διεργασιών, όπως είναι η ναρκισσιστική προβολή του εαυτού.

Ο λόγος πίσω από τη ναρκισσιστική προβολή στον τομέα της μουσικής μπορεί να καθοριστεί από δύο παράγοντες: πρώτον, από το πώς ένας καλλιτέχνης βλέπει και προωθεί τον εαυτό του και, δεύτερον, από το πόσο επιτρέπει στους άλλους (ομάδα παραγωγής, στιλίστες, fashion trendsetters) να επηρεάζουν αυτό που πραγματικά είναι ο ίδιος. Το πώς βλέπουμε τον εαυτό μας μπορεί να προσδιοριστεί από τον τόπο όπου ορίζουμε ότι βρίσκονται οι παράμετροι που καθορίζουν τη συμπεριφορά μας, εσωτερικά ή εξωτερικά (internal vs external locus of control).[2]

Ένας καλλιτέχνης, σύμφωνα με τον Weiner (1974), διαχωρίζει τους παράγοντες της επιτυχίας του σε εσωτερικούς (εργατικότητα και ταλέντο) και σε εξωτερικούς (βαθμός δυσκολίας του επιθυμητού αποτελέσματος και τύχη/κριτική). Οι πρώτοι παράγοντες καθεμίας από τις δύο αυτές κατηγορίες (εργατικότητα και βαθμός δυσκολίας του επιθυμητού αποτελέσματος) είναι ελεγχόμενοι από τον ίδιο τον καλλιτέχνη, ενώ οι δεύτεροι (ταλέντο και τύχη/κριτική) δεν είναι. Ένας νάρκισσος που υποβάλλει τον εαυτό του ώστε να φαίνεται και να σκέφτεται ότι είναι ξεχωριστός, επιτυχημένος και σημαντικός, θεωρεί πως μεγαλύτερη σημασία για το οποιοδήποτε αποτέλεσμα έχουν οι μη ελεγχόμενοι παράγοντες:

Ναρκισσισμός στη μουσική: Από τους δεξιοτέχνες του παρελθόντος στη μουσική βιομηχανία του σήμερα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

έντε φορές επί ... Beyoncé

το ταλέντο και η τύχη. Από τη στιγμή που, ως νάρκισσος, θεωρεί τον εαυτό του ταλαντούχο, σε περίπτωση αποτυχίας ή κακής κριτικής, το λάθος βρίσκεται πάντα (και αποκλειστικά) στους μη ελεγχόμενους εξωτερικούς παράγοντες. Δεν παραδέχεται ότι δεν είναι εργατικός ή ότι ο βαθμός δυσκολίας του έργου/μουσικού κομματιού ή του αποτελέσματος ήταν πέρα από τις δυνατότητές του.

Σε ό,τι αφορά το πόσο ένας καλλιτέχνης επιτρέπει στους άλλους να επηρεάζουν αυτό που πραγματικά είναι, θα λέγαμε ότι η πλήρως εμπορευματοποιημένη μουσική βιομηχανία του 21ου αιώνα φέρνει το κοινό αντιμέτωπο όχι μόνο με τον καλλιτέχνη αλλά και με ένα κοινωνικό φαινόμενο-προϊόν: βαρύτητα δεν έχουν το ταλέντο, η εργατικότητα, ο βαθμός δυσκολίας, ούτε καν η κριτική (που μπορεί και αυτή να εξαγοραστεί ή να καλυφθεί κάτω από έναν όγκο προβολής και διαφήμισης). Όλα σχετίζονται με το πώς θα ανεβεί η εμπορική αξία του προϊόντος που λέγεται καλλιτέχνης/συγκρότημα και της ομάδας που βρίσκεται από πίσω του. Ο καλλιτέχνης «πουλάει» την εικόνα που η ομάδα του πιστεύει ότι θα φέρει κέρδος. Αν στον 21ο αιώνα στον χώρο της ποπ μουσικής κυριαρχεί μια ναρκισσιστική εικόνα, τούτο σχετίζεται άμεσα με την κοινωνία που επιλέγει να καταναλώνει ναρκίσσους.

Ένας μουσικός μπορεί να γίνει νάρκισσος στην πορεία, όταν το ταλέντο του ή η εικόνα του (brand name), όπως έχει προωθηθεί από την επικοινωνιακή του ομάδα, αναγνωρίζεται από το εξωτερικό περιβάλλον ως ισχυρό τονωτικό της κοινωνικής του διάστασης σε τέτοιο βαθμό, ώστε ο μουσικός αποκτά παράλογες προσδοκίες και επιζητεί ιδιαίτερα ευνοϊκή μεταχείριση επειδή θεωρεί τον εαυτό του ξεχωριστό.[3] Η τυχόν μη συμμόρφωση του κοινωνικού περίγυρου εκλαμβάνεται ως επίθεση στην υπεροχή του μουσικού. Οποιοσδήποτε αμφισβητήσει έναν νάρκισσο (κριτικός, άλλος μουσικός, συνάδελφος) θεωρείται «εχθρός» και μπορεί να προκαλέσει ναρκισσιστική οργή.[4] Το αποτέλεσμα είναι ότι ο μεγαλύτερος (και πιθανόν ο πιο ταλαντούχος) κιθαρίστας του heavy metal, ο Yngwie Malmsteen, σκιαγραφείται στην αυτοβιογραφία του ως κλασική περίπτωση καλλιτέχνη με ναρκισσιστική διαταραχή προσωπικότητας, ως ανίκανος να δεχθεί οποιαδήποτε κριτική ή σχόλιο.[5] Παράλληλα, ο Justin Bieber δεν δημιούργησε μόνος την εικόνα του, αλλά με την υποστήριξη των μεγαλύτερων trendsetters της μουσικής βιομηχανίας.[6]

Ο ναρκισσισμός στον χώρο της μουσικής δεν περιορίζεται στο σήμερα, αλλά αγγίζει όλους όσοι βρέθηκαν ή βρίσκονται στη μουσική βιομηχανία. Οι ρίζες του ναρκισσισμού στη δυτικοευρωπαϊκή μουσική σκηνή ανάγονται γύρω στον 12ο αιώνα, όταν οι μουσικοί πήραν τις ιερές μελωδίες της εκκλησίας και τις μετέτρεψαν σε μια πολυφωνική μορφή τέχνης,

Ναρκισσισμός στη μουσική: Από τους δεξιοτέχνες του παρελθόντος στη μουσική βιομηχανία του σήμερα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Michael Jackson, αν και νάρκισσος, αποτίνει φόρο τιμής στον James Brown, δίνοντάς του το BET Lifetime Achievement Award το 2003

μετατρέποντας τη δοξολογία του Θεού σε εξύμνηση του δικού τους μουσικού ταλέντου.

Ακολούθησε η κοινωνική αναγνώριση και η άνοδος του virtuoso, του δεξιοτέχνη. Στην αρχική σημασιολογική εκδοχή της, η λέξη αποτελούσε τιμητικό όρο για ένα άτομο που διακρινόταν σε οποιονδήποτε πνευματικό ή καλλιτεχνικό τομέα. Αργότερα, δήλωνε τον μουσικό με αξιοσημείωτες τεχνικές δεξιότητες. Σε μια εποχή που οι περισσότεροι καλλιτέχνες διαχειρίζονταν και προωθούσαν οι ίδιοι την καριέρα τους, η αποκορύφωση ήλθε τελικά κατά τον 18ο και τον 19ο αιώνα με τη μορφή-ιδιοφυΐα του συνθέτη ή του σολίστα στο πιάνο, το βιολί ή και το τραγούδι, κάνοντας τους απανταχού ναρκίσσους που πίστευαν ότι διακατέχονται από υπέρμετρο ταλέντο να νομίσουν ότι όλοι οι εσωτερικοί παράγοντες είναι ίδιοι (ταλέντο και εργατικότητα), ότι οι μόνοι εξωτερικοί παράγοντες που τους ανεβάζουν ή τους καταστρέφουν είναι το κοινό και η κριτική (ή οι κριτικοί) και, φυσικά, ότι οι ίδιοι χρήζουν ιδιαίτερης μεταχείρισης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Francesca Cuzzoni (1696–1778), μία από τις καλύτερες σοπράνο της εποχής του μπαρόκ. Το 1723, βρέθηκε στην Αγγλία για να αποδώσει τον ρόλο της Teofane στην όπερα *Ottone* του G. F. Handel, στο King's Theatre του Λονδίνου. Καθώς ο ρόλος είχε γραφτεί για μιαν άλλη τραγουδίστρια, τη Maddalena Salvai, η Cuzzoni, ως ντίβα και εξέχουσα προσωπικότητα της εποχής της, αρνήθηκε να τραγουδήσει την άρια «Falsa immagine», λέγοντας στον Handel ότι ήθελε μια «καινούργια άρια» («a fresh air»), γραμμένη ειδικά για αυτήν. Ο συνθέτης, μην αντέχοντας τη συμπεριφορά της τραγουδίστριας, της απάντησε: «Madame, ξέρω καλά ότι είστε πραγματικός διάβολος, αλλά σας προειδοποιώ ότι εγώ είμαι ο Βεελζεβούλ, ο αρχηγός των διαβόλων! Αφού λοιπόν θέλετε ένα "fresh air", θα σας το δώσω». Και, μ' αυτό, έπιασε τη σοπράνο από τη μέση και ορκίστηκε ότι θα την πετάξει έξω από το παράθυρο εάν δεν έκανε ότι της έλεγε.[7]

Κρίνεται όμως απαραίτητο να γίνει ένας διαχωρισμός. Σύμφωνα με τη μελέτη των Furnham, Hughes και Marshall (2013),[8] οι άνθρωποι που έχουν τάσεις ναρκισσισμού είναι πολύ πιθανό να ενασχοληθούν με δημιουργικές δραστηριότητες και τέχνες ούτως ή άλλως, κάτι το οποίο σημαίνει πως η ικανότητα ενός μουσικού δεν μειώνεται αν ο ίδιος είναι νάρκισσος ή όχι, κυρίως δε όταν υπάρχει κοινό που αναζητεί να βρει σε αυτόν τα ινδάλματά του, όπως ισχύει για τον Malmsteen και την Cuzzoni. Σε αυτά τα δύο ονόματα μπορούν να προστεθούν συνθέτες και μουσικοί από όλα τα είδη: Niccolò Paganini, Franz Liszt, Richard Wagner, Vladimir de Pachmann, Μαρία Καλλάς, Steve Vai, Freddie Mercury και αρκετοί άλλοι από έναν εντυπωσιακά μακρύ κατάλογο. Ένας νάρκισσος που επιλέγει τη μουσική για την αυτοπροβολή

Ναρκισσισμός στη μουσική: Από τους δεξιοτέχνες του παρελθόντος στη μουσική βιομηχανία του σήμερα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Justin Bieber: δημιουργία μιας εικόνας προς κατανάλωση, με την υποστήριξη των μεγαλύτερων trendsetters της μουσικής βιομηχανίας

του είναι διαφορετικός από έναν μουσικό που είναι νάρκισσος (είτε από προσωπική επιλογή είτε λόγω των παρεμβάσεων της ομάδας προώθησής του).

Μια ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στους μουσικούς που είναι πραγματικά εξαιρετικοί, ανεξαρτήτως του ναρκισσισμού που μπορεί να τους διακατέχει, είναι το πώς αντιμετωπίζονται οι εξής τρεις παράμετροι: ο προαναφερόμενος εξωτερικός μη ελεγχόμενος παράγοντας της τύχης και της κριτικής (ή των κριτικών), η ικανότητα αυτοσαρκασμού και η ικανότητα να αναγνωρίζεται ανωτερότητα στους άλλους. Μερικά παραδείγματα:

α) Αντιμετώπιση της κριτικής: ενώ η μουσική του Beethoven δεχόταν πάντα σκληρή κριτική ενόσω ζούσε ο συνθέτης,[9] ο ίδιος παρέμενε πάντα επαγγελματίας και την αποδεχόταν. Το 1815, έγραψε στον J. P. Salomon στο Λονδίνο: «Ο Ries, ο πρώην μαθητής μου, μου έγραψε πριν από λίγο καιρό ότι ο Cramer είχε μιλήσει στο κοινό κατά των συνθέσεών μου, όχι για κανέναν άλλο λόγο, θέλω να πιστεύω, αλλά για να προωθήσει την τέχνη της μουσικής. Ως εκ τούτου, δεν μπορώ να φέρω καμία αντίρρηση». Επίσης, όταν οι εκδότες της *Allgemeine Musikalische Zeitung* εκφράστηκαν αρνητικά για την 3η Συμφωνία του, ο Beethoven στην απάντησή του δεν παρέλειψε να στείλει τους χαιρετισμούς του στον εκδότη της (τον Herr von Rochlitz): «Δεν είμαι τόσο άσχετος με την ξένη λογοτεχνία ώστε να μη γνωρίζω ότι ο κύριος Rochlitz έχει γράψει μερικά εξαιρετικά άρθρα και ότι, αν ποτέ πάω στη Λειψία, είμαι σίγουρος ότι θα γίνουμε πολύ καλοί φίλοι».[10]

β) Ικανότητα αυτοσαρκασμού: το «Pretty Girl Rock» της Keri Hilson (Mosley Music/Interscope Records, 2010), με στίχους όπως «All eyes on me when I walk in, no question that this girl's a 10, don't hate me cause I'm beautiful», ή η δισκογραφία της Nikki Minaj (2010–), με στίχους ακατάλληλους για αναδημοσίευση, καθώς και το «Gentleman» του PSY (YG-SchoolBoy-Republic, 2013), με στίχους όπως «Hey

THEATRE ROYAL,
COVENT GARDEN.

The Nobility, Gentry, and the Public, are respectfully informed that arrangements have been made with

SIGNOR
PAGANINI,
For a Series of Four Concerts;
THE FIRST OF WHICH WILL TAKE PLACE ON
FRIDAY, JULY 6, 1832,
When will be performed some of his
FAVOURITE PIECES.

PART I.

GRAND SINFONIA. — — — — Mozart.
BALLAD, Mr. WILSON.
CAVATINA, Signora PIETRALIA, "Ah! s'estinta." (Donna Caratia) Mercadante.
Grand Concerto,
ALLEGRO MAESTOSO,
Composed and performed by Signor PAGANINI.
AIR, Miss SHIRREFF, "The Soldier tired." (Trumpet obligato, Mr. E. Harper) Arne.

PART II.

GRAND OVERTURE to *Der Freyschutz.* — — — C. M. von Weber.
The celebrated Sonata (on the Prayer in Pietro L'Eremita, followed by a Tema with Variations) composed and performed on ONE STRING ONLY, (the Fourth String,) by
SIGNOR PAGANINI.
DUET, Mr. WILSON and Mr. MORLEY, "Love and War." T. Cooke.
BALLAD Miss SHIRREFF, T. Welsh.
Variations on the Country Dance, Delle Streghe alla noce di Benevento, (or the Comic Dance of the Witches under the Walnut Tree of Benevento,) composed and performed by
SIGNOR PAGANINI,

Leader of the Band, Mr. WODARCH,
Conductor, — SIR GEORGE SMART.

Αφίσα από παράσταση του Niccol Paganini το 1832. Είναι αξιοσημείωτο ότι το όνομά του εμφανίζεται τέσσερις φορές στη σελίδα.

Ναρκισσισμός στη μουσική: Από τους δεξιοτέχνες του παρελθόντος στη μουσική βιομηχανία του σήμερα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

there, if I'm going to introduce myself, I'm a cool guy with courage, spirit and craziness», θα μπορούσαν να θεωρηθούν εξίσου αυτοσαρκαστικοί και υπέρμετρα ναρκισσιστικοί. Παράλληλα, από τον χώρο της κλασικής μουσικής, ο Richard Strauss φέρεται να δήλωσε κάποτε: «Μπορεί να μην είμαι ένας πρωτοκλασάτος συνθέτης, σίγουρα όμως είμαι ένας πρώτης τάξεως δευτεροκλασάτος συνθέτης!»[11] Επίσης, όταν ο Beethoven άκουσε την κόρη ενός φίλου να παίζει τις 32 παραλλαγές του σε ένα θέμα σε ντο ελάσσονα, ρώτησε: «Τίνος έργο είναι αυτό;» «Δικό σας». «Δικό μου; Αυτό το κομμάτι τρέλας, δικό μου; Ω, Beethoven, τι γάιδαρος που ήσουν εκείνες τις ημέρες!»[12]

γ) Ικανότητα αναγνώρισης ανωτερότητας σε άλλους: όταν ο Rossini, σε συζήτηση με φίλους του, ρωτήθηκε ποιος είναι ο σπουδαιότερος μουσικός, απάντησε χωρίς δισταγμό: «Ο Beethoven». «Μα και ο Mozart;» «Α, ο Mozart δεν είναι ο σπουδαιότερος», συνέχισε ο Rossini, «ο Mozart είναι ο μοναδικός».[13] Στο ίδιο πνεύμα, από τον χώρο της τζαζ, όταν ο Art Tatum επισκέφτηκε το κλαμπ όπου έπαιζε ο διάσημος stride πιανίστας Fats Weller, ο τελευταίος ανακοίνωσε στο κοινό του: «Κυρίες και κύριοι, εγώ απλώς παίζω πιάνο, αλλά μαζί μας σήμερα βρίσκεται ο Θεός».[14] Στους θαυμαστές του Tatum συγκαταλέγονταν επίσης ο Horowitz, ο Rubinstein, ο Rachmaninoff, ο Godowsky, ο Oistrakh και ο Gershwin.[15] Από τον χώρο της ποπ, ο Michael Jackson, αν και νάρκισσος ο ίδιος, όταν παρέδωσε, το 2003, το BET Lifetime Achievement Award στον James Brown, δήλωσε με δάκρυα στα μάτια: «Τι είναι μια ιδιοφυΐα; Είναι κάποιος του οποίου η έμπνευση απαιτεί την αλλαγή μας. [...] Κανείς δεν με έχει επηρεάσει περισσότερο από αυτόν εδώ τον άνθρωπο. Από τότε που ήμουν παιδί έξι ετών, αυτόν κοίταζα περισσότερο από κάθε άλλον ερμηνευτή. Και το ίδιο εξακολουθώ να κάνω και σήμερα».[16]

Έπειτα από αυτή την αναφορά, παρατηρούμε πως ο ναρκισσισμός στη μουσική, ως κοινωνικό και πολιτισμικό γεγονός, δεν πρωτοεμφανίστηκε στις μέρες μας. Προϋπήρχε, υπάρχει και θα συνεχίσει να υπάρχει σχεδόν σε όλα τα είδη μουσικής, κυρίως από τη στιγμή που η ίδια η κοινωνία επιλέγει να «καταναλώνει» ναρκίσσους και δημιουργεί φαινόμενα όπως η «Lisztomania» και οι «Beliebers». Εάν, όπως διαπίστωσαν οι DeWall, Pond, Campbell και Twenge, παρατηρείται άνοδος στην «κατανάλωση» τραγουδιών με ναρκισσιστικούς στίχους, τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι από το 1980 και μετά βρίσκεται σε άνοδο η ναρκισσιστική διαταραχή προσωπικότητας στο σύνολο του πληθυσμού, ιδίως δε στις νεαρότερες ηλικίες.[17]

Όταν κάποιοι άνθρωποι έχουν υψηλή αυτοεικόνα (είτε από προσωπική επιλογή είτε επειδή τους προωθεί η επικοινωνιακή τους ομάδα), θα βρουν πιθανότατα έναν τρόπο για να μοιραστούν τη «λάμψη» τους με τον υπόλοιπο κόσμο ή θα φροντίσουν ώστε η μουσική βιομηχανία να την επιβάλει στον κόσμο μέσω της συνεχούς προβολής. Σε κάθε περίπτωση, εμείς μπορούμε απλώς να απολαμβάνουμε τη μουσική (ή να αλλάζουμε τον σταθμό του ραδιοφώνου). Όπως άλλωστε είπε ένας από τους μεγαλύτερους Βρετανούς μουσικολόγους του 20ού αιώνα, ο σερ Ernest Newman, «ο καλός μουσικός ανακαλύπτεται, ενώ ο κακός μουσικός αποκαλύπτεται».[18]

(Ο Γιώργος Αθανασόπουλος είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, διδάκτωρ στη Μουσική Ψυχολογία/Εθνομουσικολογία του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου.)

Ναρκισσισμός στη μουσική: Από τους δεξιοτέχνες του παρελθόντος στη μουσική βιομηχανία του σήμερα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1 C. N. DeWall, R. S. Pond Jr, W. K. Campbell, και J. M. Twenge, «Tuning in to Psychological Change: Linguistic Markers of Psychological Traits and Emotions over Time in Popular US Song Lyrics», *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 5(3), 2011, σελ. 200.

2 B. Weiner (επιμ.), *Achievement Motivation and Attribution Theory* (Morristown, NJ: General Learning Press, 1974).

3 M. S. Young και D. Pinsky, «Narcissism and Celebrity», *Journal of Research in Personality*, 40, 2006, σελ. 463–471.

4 *Σχετικά με τη ναρκισσιστική οργή*, βλ. M. J. Horowitz και R. J. Arthur, «Narcissistic Rage in Leaders: The Intersection of Individual Dynamics and Group Process», *International Journal of Social Psychiatry*, 34(2), 1988, σελ. 135–141, καθώς και H. Kohut, «Thoughts on Narcissism and Narcissistic Rage», *The Psychoanalytic Study of the Child*, 27, 1972, σελ. 360–400.

5 Y. J. Malmsteen, *Relentless: The Memoir* (United States: Turner Publishing Company, 2013).

6 S. Halperin, «Justin Bieber Cover: The Team and Strategy Behind Making Him a Star», 2011.
Ανακτήθηκε από τη διεύθυνση: http://www.hollywoodreporter.com/news/justin-bieber-cover-team-strategy-97658

7 J. Mainwaring, *Memoirs of the Life of the Late George Frederic Handel* (London: R. & J. Dodskey, 1760).

8 A. Furnham, D. J. Hughes και E. Marshall, «Creativity, OCD, Narcissism and the Big Five», *Thinking Skills and Creativity*, 10, 2013, σελ. 91–98.

9 W. M. Senner, R. Wallace και W. R. Meredith (επιμ.), *The Critical Reception of Beethoven's Compositions by His German Contemporaries*, τόμ. 2 (Lincoln: University of Nebraska Press, 2001).

10 R. S. Kahn, *Beethoven and the Grosse Fuge: Music, Meaning, and Beethoven's Most Difficult Work* (Lanham, Md.: Scarecrow Press, 2010).

11 N. Del Mar, *Richard Strauss* (London: Barrie and Rockliff, 1962).

12 E. Forbes (επιμ.), *Thayer's Life of Beethoven* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1967).

13 H. Kelly και J. Foley, *Classic FM Musical Anecdotes* (London: Hodder & Stoughton, 1998).

14 E. Kirkeby, *Ain't Misbehavin': The Story of Fats Weller* (New York: Da Capo Press, 1975, ομοιότ. έκδ.) .

15 J. Lester, *Too Marvelous for Words: The Life and Genius of Art Tatum* (New York: Oxford University Press, 1994).

16 J. Kennedy, «#TBT: Watch Michael Jackson Get Emo while Honouring James Brown at the 2003 BET Awards.», 2015.
Ανακτήθηκε από τη διεύθυνση: http://www.bet.com/news/music/2015/06/25/tbt-watch-michael-jackson-get-emotional-honoring-james-brown-at-the-2003-bet-awards.html

17 J. M. Twenge και W. K. Campbell, *The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement* (New York: Simon and Schuster, 2009).

18 D. Watson, *The Wordsworth Dictionary of Musical Quotations* (Ware: Wordsworth Reference, 1991).

Share me, like me, tweet me, be me

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΑΡΚΑΔΑΚΗΣ

Όπως στο Βυζάντιο, πάντοτε θα υπάρχουν εικονοκλάστες: εκείνοι που σπάζουν, μισούν, εχθρεύονται τις εικόνες. Τότε και σήμερα και πάντα, για τον εικονοκλάστη υπάρχει κάτι βαθιά ανησυχητικό στη λατρεία της ανθρώπινης εικόνας. Θεωρεί ότι οι άνθρωποι οφείλουν να είναι ταπεινοί, να βαδίζουν με τα μάτια κατεβασμένα στη γη και να αποστρέφουν το βλέμμα από τις εικόνες – ιδίως από τις εικόνες του εαυτού τους. Και αυτό, γιατί οι άνθρωποι είναι πλασμένοι από «πτύσμα» και «χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς». Η αισθησιακή απόλαυση της εικόνας ενός άνδρα ή μιας γυναίκας προσβάλλει αυτό που βρίσκεται πέρα από το σώμα: την ανώτερη, πνευματική ουσία που έχει γίνει ιστορικά γνωστή με διάφορες ιερές ονομασίες αλλά στις μέρες μας περιγράφεται συνήθως με τον όρο «συνείδηση».

Το περιοδικό TIME, ήδη από τον Μάιο του 2013, προέβαλε το θέμα της «ναρκισσιστικής» γενιάς της νέας χιλιετίας

Στον σύγχρονο, μεταθρησκευτικό μας κόσμο, ο εικονοκλάστης επίσκοπος έχει μετενσαρκωθεί στον κοινωνικό κριτικό του αχαλίνωτου, σχεδόν καθολικού αυτοθαυμασμού των πολυάριθμων ατόμων που αναρτούν φωτογραφίες τους στα κοινωνικά δίκτυα, προκειμένου αυτές να «μοιραστούν» και να «αρέσουν» στους άλλους, να κερδίσουν «shares» και «likes». Η αυτολατρία δεν μπορεί παρά να είναι λάθος, υποστηρίζει. Η ανθρώπινη φυλή πρέπει να έχει φτάσει στο αποκορύφωμα της συλλογικής ηλιθιότητας, γιατί πώς αλλιώς μπορεί να δικαιολογηθεί το γεγονός ότι αυτή η παγκόσμια συνάθροιση από ασήμαντους ανθρώπους επιμένει να παρουσιάζει καθημερινές κοινοτοπίες για τις οποίες οι άλλοι θα πρέπει να δηλώσουν ότι τους αρέσουν, να τις αναδημοσιεύσουν ή να τις σχολιάσουν στο twitter;

Δυστυχώς για τον εικονοκλάστη, ο Νάρκισσος έχει σηκωθεί από τον τάφο των Κλασικών Σπουδών και έχει επαναπροσδιοριστεί ως χάκερ ψηφιακής τεχνολογίας. Με αυτήν τη νέα του μορφή έχει πλέον ενσωματωθεί στο Web 2.0. Έχει γίνει μια σειρά από γραμμές εντολών που ορίζουν τη μαζική δημιουργία και τον διαμοιρασμό αυτοπροσωπογραφιών στις πλατφόρμες των κοινωνικών δικτύων εκατομμύρια φορές την ημέρα. Η τεχνολογική συνείδηση του Ναρκίσσου

Share me, like me, tweet me, be me

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΑΡΚΑΔΑΚΗΣ

δημιουργεί αντίγραφα του εαυτού της, σαν κυβερνοϊός, κάθε φορά που ένα smartphone στρέφεται προς το πρόσωπο του ιδιοκτήτη του και το ψηφιακό είδωλο ενός εαυτού γίνεται η ύψιστη υπαρξιακή επιβεβαίωση μέσα από την ιερουργία του «uploading» («ανεβάσματος»). Ο Νάρκισσος πήρε τελικά την εκδίκησή του. Καθώς τα συνειδητοποιεί όλα αυτά, ο κλασικής παιδείας εικονοκλάστης κουνά το κεφάλι, σφίγγει τα χείλη και μας θυμίζει βαθυστόχαστα ότι η αυτολατρία οδηγεί με αφηγηματική ακρίβεια στην αυτοκαταστροφή, τουλάχιστον σύμφωνα με τον Οβίδιο και τον Freud. Πώς μπορεί μια κενή εικόνα του εαυτού σου να σου ανταποδώσει την αγάπη; Πώς μπορεί ένας λογικός άνθρωπος να λατρεύει ένα απείκασμα και να παραμένει λογικός;

Ίσως να έχουμε εισέλθει πράγματι στην εποχή της συλλογικής παραφροσύνης και του ψηφιακού ομοερωτισμού. Εάν όμως ισχύει κάτι τέτοιο, είναι απλώς και μόνον η αρχή. Πράγματι, πολύ σύντομα, το ψηφιακό μας είδωλο θα μπορέσει να αποκτήσει φυσικό σώμα. Η εγωπάθεια, που καλλιεργήθηκε τόσο συστηματικά ύστερα από δεκαετίες ψυχανάλυσης και ψυχοθεραπείας, θα φτάσει στη λογική της κατάληξη, καθώς τα ρομπότ θα γίνονται ολοένα και πιο ανθρώπινα και το mindware θα κωδικοποιείται στην αρχιτεκτονική των διεπαφών ανθρώπου-μηχανής.

Ιδού, λοιπόν, μια προφητεία από το ψηφιακό μαντείο των Δελφών: τα ψηφιακά μας είδωλα θα δραπετεύσουν κάποια μέρα από τις «Ενημερώσεις» μας και θα βρεθούν να κάθονται επάνω στο γραφείο μας. Οι ανδροειδείς σωσίες μας, γενετικής ή μηχανικής προελεύσεως, θα ξεκινήσουν αρχικά σαν παιχνίδια για τους λίγους, αλλά σύντομα θα έχουν να προσφέρουν κάτι σε όλους μας: θα γίνουν φίλοι, αδέλφια ή εραστές μας. Η αυτοκαταστροφή, εάν υποθέσουμε πως αυτή θα είναι η κατάληξη της εγωπαθούς ανθρωπότητας, θα εκδηλωθεί συμβολικά μέσω της σεξουαλικής ένωσης του εικονικού και του πραγματικού «εμείς» – καθώς, τελικά, ο Νάρκισσος θα επινοήσει και θα κατασκευάσει το μέσο για να αγαπήσει τον εαυτό του όχι μόνο νοερά αλλά και σαρκικά.

(Ο Γιώργος Ζαρκαδάκης είναι αρχιτέκτων Τεχνητής Νοημοσύνης, μυθιστοριογράφος και θεατρικός συγγραφέας. Το τελευταίο του βιβλίο, In our own image: the history and future of artificial intelligence, θα κυκλοφορηθεί στις ΗΠΑ από τις εκδόσεις Pegasus Books τον Μάρτιο του 2016.)

Η ιστορία των πολιτικών θεσμών και του Συντάγματος της Σερβίας από τη μεταπολίτευση έως τον Μεσοπόλεμο

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Διμοιρία του σερβικού ιππικού κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων

Αστέρης Αθ. Μπουζιάς, *Πολίτευμα και Κομματικοί Σχηματισμοί στη Σερβία, 1903–1914*, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 2015, σελ. 415. ISBN 978-9601527277

Η μονογραφία του Αστέρη Μπουζιά *Πολίτευμα και Κομματικοί Σχηματισμοί στη Σερβία, 1903–1914* αποτελεί καίρια συμβολή στη συγκριτική συνταγματική ιστορία και την ιστορία των πολιτικών θεσμών, καθώς εισάγει τη σερβική περίπτωση ως σημείο αναφοράς στις θεσμικές και πολιτειακές εξελίξεις της Χερσονήσου του Αίμου. Επίκεντρο της έρευνας του συγγραφέα είναι η μεταπολίτευση του 1903, που οδήγησε στην πτώση της δυναστείας των Οβρένοβιτς και την ταυτόχρονη άνοδο της δυναστείας των Καραγιώργιεβιτς. Εξετάζονται οι βάσεις της γιουγκοσλαβικής πολιτείας που αναδείχθηκε μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, τόσο στην ιστορική τους προοπτική όσο και στη θεσμική τους υπόσταση. Ο παρεμβατικός ρόλος του στέμματος στην κοινοβουλευτική διαδικασία, η πολιτική δράση του στρατού ως παράγοντα νομιμοποίησης της μοναρχικής εξουσίας και η ανάπτυξη των πολιτικών κομμάτων θέτουν τους βασικούς άξονες της ιστορικής αφήγησης του συγγραφέα.

Στα δύο πρώτα κεφάλαια του βιβλίου του, ο συγγραφέας αναλύει τα γεγονότα που οδήγησαν στο συνωμοτικό κίνημα και την πολιτειακή αλλαγή του 1903. Όπως και στις περιπτώσεις άλλων γειτονικών κρατών (Ελλάδα, Οθωμανική Αυτοκρατορία), ο στρατός αναδεικνύεται σε φορέα φιλελευθεροποίησης της πολιτικής ζωής και μερικού εκδημοκρατισμού του πολιτεύματος. Η επισκόπηση του νέου σερβικού Συντάγματος του 1903 παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, καθώς ο συγγραφέας παρατηρεί την παράλληλη ενίσχυση των θεσμικών εξουσιών τόσο του βασιλιά όσο και του Κοινοβουλίου. Επιπροσθέτως, η προστασία των συνταγματικών ελευθεριών βελτιώνεται σημαντικά και συνδέεται άμεσα με την εκκαθάριση της διοίκησης, κυρίως της αστυνομίας, από υποστηρικτές του παλαιού καθεστώτος.

Επάνοδος του βασιλιά Πέτρου Α΄ Καραγιώργεβιτς στο Βελιγράδι (1903)

Εθνόσημο του Βασιλείου της Σερβίας

Η ιστορία των πολιτικών θεσμών και του Συντάγματος της Σερβίας από τη μεταπολίτευση έως τον Μεσοπόλεμο

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Ο βασιλιάς Πέτρος Α΄ Καραγιώργεβιτς επιθεωρεί άγημα μετά την ορκωμοσία του (25 Ιουνίου 1903)

Στα επόμενα τρία κεφάλαια ο συγγραφέας επισημαίνει τις θεσμικές κατακτήσεις του Συντάγματος του 1903 και τονίζει τον κεντρικό ρόλο των δύο μορφών του σερβικού πολιτικού ριζοσπαστισμού, του παραδοσιακού Ριζοσπαστικού και του ανεξάρτητου Ριζοσπαστικού Κόμματος. Η εσωτερική οργάνωση των δύο αυτών αντίπαλων κομμάτων αποτέλεσε τον πυρήνα της πολιτικής ανάπτυξης της Σερβίας στις αρχές του 20ού αιώνα. Στον αντίποδα αυτής της θετικής πορείας βρίσκονται το Φιλελεύθερο και το Προοδευτικό κόμμα, τα οποία συνδέθηκαν με το προηγούμενο καθεστώς της θεσμικής οπισθοδρόμησης και του συγκεντρωτικού ρόλου των Ανακτόρων κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Η κρίση στις σχέσεις της κυβέρνησης Πάσιτς με τον Διάδοχο κατέστησε σαφή τον δημοκρατικά εύθραυστο χαρακτήρα του σερβικού πολιτικού συστήματος, που δέχθηκε αποφασιστικό πλήγμα από τη μονομερή προσάρτηση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης από την Αυστροουγγαρία την περίοδο 1908–1909.

Στο τρίτο μέρος της μονογραφίας, όπου αναπτύσσονται τα κεφάλαια 6 και 7, αναλύεται η παθολογία των σερβικών πολιτικών θεσμών υπό το πρίσμα δύο παραμέτρων: αφενός, της επέμβασης του στέμματος στην πολιτική ζωή και, αφετέρου, του ρόλου του στρατού ως αυτόνομου πόλου εξουσίας στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που καταβλήθηκαν την περίοδο μετά το 1903. Η εμφάνιση μυστικών οργανώσεων στο εσωτερικό του στρατεύματος, όπως της οργάνωσης Ένωση ή Θάνατος (με το προσωνύμιο Μαύρο Χέρι), καταδεικνύει την αυξανόμενη επιρροή του εθνικισμού και του μιλιταρισμού στη σερβική πολιτική ζωή. Επιπλέον, γίνεται σαφές ότι η διεύρυνση των αρχών του συνταγματικού φιλελευθερισμού, όπως αυτές εμπεδώθηκαν στο Σύνταγμα του 1903, δεν επηρέασαν δραστικά την πολιτική ζωή της χώρας μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το δικομματικό σύστημα της περιόδου 1903–1914 μετασχηματίστηκε σε ένα εθνικά κατακερματισμένο κομματικό σύστημα στα χρόνια που ακολούθησαν τη δημιουργία του Βασιλείου των Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων το 1918. Οι επιτυχίες του σερβικού στρατού στους Βαλκανικούς Πολέμους, η ήττα των Κεντρικών Δυνάμεων και η αντικατάσταση της Ρωσικής Αυτοκρατορίας από τη Σοβιετική Ένωση δημιουργούν νέες προκλήσεις για την παγίωση του φιλελεύθερου συνταγματικού μοντέλου στη Γιουγκοσλαβία του Μεσοπολέμου.

(Ο Θεοχάρης Γρηγοριάδης είναι επίκουρος καθηγητής Οικονομικών της Ανατολικής Ευρώπης στο Ινστιτούτο Ανατολικής Ευρώπης και στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Ελεύθερου Πανεπιστημίου του Βερολίνου.)Ευρώπης και στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Ελεύθερου Πανεπιστημίου του Βερολίνου.)

Η ιστορία των πολιτικών θεσμών και του Συντάγματος της Σερβίας από τη μεταπολίτευση έως τον Μεσοπόλεμο

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Ο βασιλιάς Πέτρος Α΄ Καραγιώργεβιτς (1844–1921)

Ο Αλέξανδρος Καραγιώργεβιτς (1888–1934), διάδοχος και αντιβασιλέας της Σερβίας

Ο Νίκολα Πάσιτς (1846–1926), αρχηγός του Ριζοσπαστικού Κόμματος και πρωθυπουργός του Βασιλείου της Σερβίας

Τα τελευταία εστεμμένα μέλη της δυναστείας των Οβρένοβιτς

Πρόποση από Σέρβους αξιωματικούς προς τιμήν Γάλλου στρατηγού στα Σκόπια (1912)

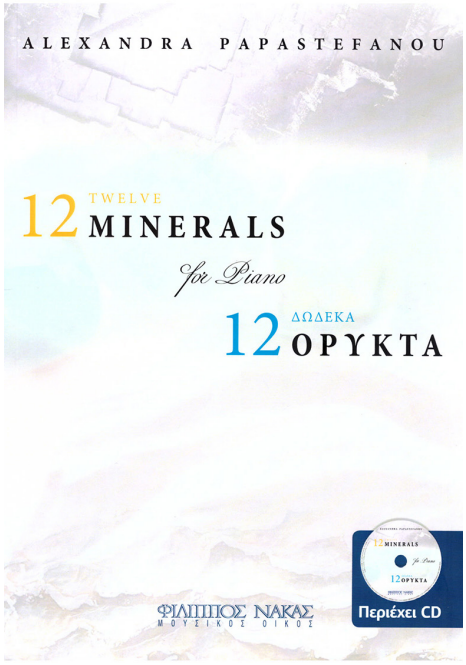
Μουσικά πετράδια από την Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΑΛΛΟΥΧΟΣ

Alexandra Papastefanou, *12 Minerals / 12 Ορυκτά*, for piano (παρτιτούρα και CD) (Φίλιππος Νάκας, 2015)

Μία από τις σημαντικότερες παρουσίες στον διεθνή πιανιστικό χώρο, η Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου, παρουσίασε πριν από λίγο καιρό το πρώτο της έργο για σόλο πιάνο, τα *12 Ορυκτά* (Φίλιππος Νάκας, 2015), κομμάτια ατμόσφαιρας, με έντονο αυτοσχεδιαστικό αλλά και προγραμματικό χαρακτήρα, «μουσικοί συνειρμοί πάνω στην ιδιαίτερη, ιριδίζουσα φύση, τη σημασία και την πολύχρωμη εικόνα των ορυκτών», όπως σημειώνει και η ίδια στο εισαγωγικό σημείωμα της επιμελημένης έκδοσης του σχετικού μουσικού κειμένου, η οποία συνοδεύεται και από CD όπου η ίδια η συνθέτρια ερμηνεύει τα *12 Ορυκτά* στο πιάνο.

Η Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου, με ιδιαίτερη επιρροή από την πολυφωνική γραφή, η οποία τη συνοδεύει ως ανάγνωση ζωής και έκφρασης, πρόσφατα παρουσίασε (όχι για πρώτη φορά!) σε συναυλία τα 24 Πρελούδια και Φούγκες του Α΄τεύχους του *Καλώς Συγκερασμένου Κλειδοκύμβαλου*, ένα ερμηνευτικό κατόρθωμα που την έχει τοποθετήσει εδώ και χρόνια στην πιανιστική ελίτ των ολίγων εκλεκτών. Η πολυφωνία, τόσο ως τρόπος γραφής όσο και ως αισθητική, είναι παρούσα στα *12 Ορυκτά*, όπως και η μουσική γλώσσα του Schumann, του Bartók, του Σκριάμπιν ή των ιμπρεσιονιστών, τους οποίους επίσης υπηρετεί η μουσική της τέχνη. Ακόμη και τζαζ στοιχεία μπορεί εύκολα κάποιος να ανιχνεύσει, ρυθμικά αλλά και αρμονικά. Υπάρχει όμως έντονο και το προσωπικό ύφος στην παρτιτούρα, με πολύ αποτελεσματική χρήση των δυνατοτήτων του οργάνου στα χρώματα αλλά και, κυρίως, στον χρόνο και την ενδιαφέρουσα διαχείρισή του.

Όπως είπε άλλωστε και η ίδια η Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου σε μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα συνομιλία της με τον Χρίστο Παπαγεωργίου (10 Ιουνίου 2015, Τρίτο Πρόγραμμα, ΕΡΤ, στη ραδιοφωνική εκπομπή «Αναζητώντας την Κυρία με τη στρυχνίνη», όπου ακούγονται και ειδικά ηχογραφημένα από την ίδια τα *Ορυκτά*), ο χρόνος είναι ο βασικός συνθετικός άξονας του έργου: «ο Ιστορικός Χρόνος, ο Γεωλογικός Χρόνος, ο Αστρονομικός Χρόνος».

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα ονόματα των κομματιών, που δίνουν και τον χαρακτήρα της πιανιστικής αυτής συλλογής: 1. «Εκκρεμές από Χαλαζία», 2. «Φλουορίτης», 3. «Απολιθωμένο Δάσος», 4. «Λάριμαρ», 5. «Ίασπις», 6. «Υάκινθος», 7. «Σπήλαια με αντήχηση – Δολομίτης», 8. «Οι ατελείωτοι δρόμοι της άμμου», 9. «Παλιό βαλς από Σάρδιο και Κινάβαρι», 10. «Στην κόψη του διαμαντιού», 11. « Μπλε Σελεστίν – κι ο καπνός στροβιλίστηκε ψηλά», 12. «Λυδία Λίθος».

Τα *12 Ορυκτά*, ως πιανιστικό έργο, ευτύχησαν να έχουν ως πρώτη ερμηνεύτρια μία από τις πιο εκφραστικές πανίστες, η οποία και ανέδειξε κάθε πτυχή της διαφορετικής προσωπικότητας του κάθε κομματιού, καθώς και την αισθητική ενότητα του κύκλου. Σίγουρα θα ακολουθήσουν πολλοί ακόμη ερμηνευτές, καθώς τα *12 Ορυκτά* αποτελούν ελκυστική επιλογή, συνδυάζοντας πρωτοτυπία, προσιτότητα, ομορφιά, πιανιστικό ενδιαφέρον, απόλαυση ακουστική και πνευματική. Ο δημιουργικός ενθουσιασμός που διαπνέει κάθε καλλιτεχνική ενασχόληση της Αλεξάνδρας Παπαστεφάνου είναι παρών και εδώ, δίνοντας 91 σελίδες μουσικής που «εξορύσσουν» λάμψεις, συναφές και αντανακλάσεις, χρώματα σπάνια, μοτίβα που σχεδιάζουν τη φαντασία μας και προκαλούν κινησιολογικές ή ονειρικές φιγούρες που κυκλοφορούν ακόμη και μεταμφιεσμένες!

Τα *12 Ορυκτά* αποτελούν μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα προσθήκη στο ρεπερτόριο του πιάνου, πολύχρωμη και προσιτή τόσο για τους θεράποντες το όργανο όσο και για το ακροατήριο, έχοντας ήδη εκτεθεί καταλλήλως στην προθήκη, συναυλιακά και εκδοτικά. Καλοτάξιδα!